

Ujs. RAMASETTER ROBERT

urnak

BUDAPEST

Disztor 2 I. em.

Taxa postala
plátite in num.
No. 224713/929.

Szerkesztőség
és kiadóhiva-
tal: Cluj, Str.
Baron L. Pop

10. Telefon: 8-61. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. Hír-
désdíjak díjazás szerint. Az „UJ
KELET” a transilvaniai és banati
zsidóság egyetlen politikai napilap-
ja. Cikkeink utánnomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmmentlen
leveleket nem
fogadunk el.
— Kéziratok
megőrzését és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton
Ernő. Felelős szerkesztő: Jámor
Ferenc. Bucuresti szerkesztő: Hát-
szegi Ernő, Strada Cobăcescu 52.
Kedd, 1937. május 18.
5697. ÉV. XX. ÉVF.
SZIVAN 8. 109. SZAM

Blomberg német hadügyminiszter londoni tárgyalásai után:

Uj korszak veszi kezdetét az angol-német viszonyban?

Blomberg tábornok állítólag biztosítékokat adott arra, hogy Németország se Franciaországot, se Angliát, se Belgiumot nincs szándékában megtámadni

Hitler azért halasztotta el találkozóját Mussolinivel, mert német-angol tárgyalások kezdődnek?

London, május 17. (Rador.) A Sunday Chronicle azt állítja, hogy von Blomberg marsallnak az angol személyiségekkel folytatott tanácskozásai új korszak kezdetét jelenthetik az angol-német viszonyban. A The People című lap szerint Blomberg biztosítékokat adott Londonban, hogy Németország nem kívánja megtámadni se Franciaországot, se Angliát, se Belgiumot, nem kíván változtatásokat előidézni Anglia és Belgium jelenlegi határaiban s habár fenn tartja gyarmatbirtoklási jogait. Németország most nem sürgeti, hogy visszazolgáltassák számára a világháborúból kifolyólag Angliának átengedett gyarmatait. A lap azt állítja, hogy Hitler azért halasztotta el június 15 utánra Mussolinival tervezett találkozóját, mert kilátás van közeli

angol-német tárgyalásokra. A Führer azon a véleményen van, hogy Németország számára Anglia barátsága sokkal hasznosabb lenne, mint Olaszországé. Németország még arra is hajlandó lenne, hogy garanciákat nyújtson Angliának arra nézve, hogy nem fogja támogatni a földközitengeri olasz politikát, amely ellentétes a francia-angol érdekekkel. Németország beleegyezne egyúttal a Rajna-vidék erődítési munkálatainak megszüntetésébe, azzal a feltétellel, hogy Franciaország is tegyen bizonyos hasonló engedményeket egy olyan bizottság által kidolgozott alapokon, amely mindkét fél bizalmát bírja. A párizsi l'Intransigeant berlini jelentése szerint, ellenére berlini politikai körök cáfolatainak, nincs kizárva az a meglepe-

tés, hogy pünkösd másodnapján Mussolini a bajorországi Chimsee kastélyba érkezik. A meglepetés annál nagyobb lenne, mert a közvélemény figyelmét igyekeztek elterelni Göring olaszországi utjával. Mértékadó berlini körök azonban kijelentik, hogy mit sem tudnak a Duce bajorországi utjáról. Velencei jelentés szerint Göring tábornok tegnap délután 16.25 órakor feleségével együtt repülőgépen elutazott Münchenbe. Berlinből jelentik, hogy Göring tábornok és felesége Berchtesgadenbe érkeztek. Róma, május 17. (Rador.) Mértékadó körök formálisan cáfolják egyes külföldi lapok ama híreit, amely szerint Mussolini ma, vagy holnap Bajországba utazna, hogy Hitlerrel találkozzék

VILÁG TÜKRE

A nagy családi tanács

A St. James palota híres „nagy ülés-teremben” pénteken délelőtt kezdődött meg a XII-ik brit birodalmi értekezlet. „Világbirodalom” — ezzel a gőgös megjelöléssel ma csak az angol Commonwealth illetheti magát, hiszen amióta írott történelem beszél az emberiség sorsáról, az angol Empire-nél nagyobb s rugalmasságában is szilárdabb államalakulat még nem volt a földön. A pénteki nagy konferencián az angol kormány tagjain kívül megjelent Kanada, Ausztrália, Uj-Zéland, Dél-Afrika, Déli-Rhódézia és Birma miniszterelnöke, valamint India több kiküldöttje is. Mindenki ott volt a hatalmas családi tanácsban amelynek képviselői ötszázmillió ember, tehát a föld lakosságának egy negyedrészében beszélhettek a szavukat nyomatókusan támasztották alá az alábbi adatok: az Empire magában foglalja az összes szárazföldek 28 százalékának felségjogát, a világ egyetemes gazdagságának 25 százalékát, a világkereskedelem 22 százalékát és a nyereség 20 százalékát. Hol marad ezektől az arányoktól Nagy Sándor birodalma, amely még Perzsia elfoglalása után is csak töredéke a „Greatest Britain”-nek, hol a római birodalom, amely Trajánus császár alatt, tehát legnagyobb kiterjedésében idejében Európa keletén megállt Daciánál s Ázsiában nem jutott tovább a Tigrisig, — hogy Napoleon néhányestendő birodalmáról ne is szövjünk!

De nemcsak az emberek és a négyzetkilométerek millióinak ereje inkarnálódott a londoni nagy családi tanácsban. Csodálatos erkölcsi energiák példaadása ez a gyűlekezet, amely például India százmillióit egy negyven ezer főnyi apró hadsereggel, s valamivel nagyobb számú hivatalnokai karal kormányozza, — minden ugynevezett „forrongás” ellenére is évtizedek óta a legnagyobb békében, a rend és szabadság teljes harmóniájában.

Rend és szabadság — láthatatlan irányvonal az a két nagy ideál minden angol cselekvésnek. A Commonwealth, „az angol nemzet társasága” féltékenyen vigyáz a rendre, hogy se egyes csoportoknak, se magának az államhatalomnak ne legyen módja vagy ürügye belenyulni a legmagasabbrendű angol életideálba, a személyes szabadságba. A rendért és szabadságért való aggodás szólalt meg Baldwin miniszterelnök megnyitó beszédében, mikor arról beszélt, hogy az értekezlet elsősorban a külpolitika és a birodalom védelmének kérdéseivel foglalkozik. „A birodalmi értekezlet olyan időpontban ül össze, amikor a nemzetközi helyzet határozottan nehéz, sőt fenyegető” — mondotta Baldwin. — Az angol államférfiak — mint az erős emberek általában — rendszerint optimisták és senki sem vádolhatja őket azzal, hogy akár a szóközi hatás kedvéért sötétebbre színezték szavaikat. Baldwin keserű igazságokat mondott ki, amikor ötszázmillió angol alattvaló képviselői előtt a helyzet fenyegető voltáról beszélt s nem tagadta a tragikus paradoxont, mondván: „a fegyverkezési verseny a romlásba vezet, de Angliának mégis fegyverkeznie kell, mert más választás nem marad számára.

Az angol miniszterelnök után megszólaltak az ötszázmilliók képviselői. Legtisztábban talán Mackenzie King kanadai miniszterelnök formulázta meg az angol álláspontot, amikor kijelentette: a személyes szabadságot a demokratikus rendszerrel kell biztosítani és éppen ezért szükség van az egyes demokráta szisztémák kapcsolatainak megszilárdítására. Lyons ausztráliai miniszterelnök pesszimizmusa talán vetekedett a Baldwinéval. „Az utóbbi évek tapasztalata megmutatta, hogy egyelőre nem lehet megvalósítani a népszövetségi

Egy volt miniszter vezetésével zendülés tört ki Albániában

Kudarcba fulladt a zendülés és a kormány ura a helyzetnek

Tirana, május 17. (Rador.) Szombaton éjjel egy forradalmár-csoport élén Etrem Totu volt miniszterrel, egy csendőrtiszttel és egy volt albán hadseregbeli kapitánnyal elfoglalta Argyrokastra városát és elvágta a telefonvonalakat, amelyek Tepelini, Kurveishi és Libohova községekkel biztosították a közlekedést. A zendülők megölték egy csendőrtisztet. A kormány megtette az intézkedéseket a zendülés elfojtására. Újabb jelentés szerint, mielőst meg erősítést nyert a hír, hogy Argyrokastroban zendülés tört ki, a kormány a legereyesebb intézkedéseket fogantatosította. A kormánycsapatok előnyomulnak anélkül, hogy ellenállásra találjanak a forradalmárok részéről. Az összes tartományokban rend van. Feltevés szerint a mozgalom kommunista agitáció következményeképp tört ki.

Az albán távirati iroda újabb jelentése szerint a zendülési mozgalom teljesen csődöt mondott. A kormányerők továbbbúldozták a zendülőket. A harcok során megölték né és a foglyoknál talált iratokból kitűnik, hogy a zendülésnek kommunista irányzata volt.

A zendülés leverésére Valonából Argyrokastra felé küldött kormányerők a Poci-szorosnál, a Tepelini felé vezető uton találkoztak a zendülőkkel. Rövid ellenállás után a forradalmárok sorai felbomlottak és visszavonultak. A kormánycsapatok üldözik a felkelőket. Ismetet Toto, a forradalmi mozgalom vezére és két civil életét vesztette a harcban.

Belgrádba érkezett információk szerint habár pontos információk még nem érke-

tek az albániai zendülés okairól, politikai körökben azt hiszik, hogy a mozgalom nem az állam jelenlegi vezetői vagy az olasz befolyás ellen, hanem Husza-Iuca belügyminiszter ellen irányult. Az Argyrokastroban kitört zendülés hasonlónak látszik az 1935 augusztus 14-én Fiariban kitört zendüléshez, amikor a belügyminiszter szintén Mussa-Iuca volt. Ismeretes, hogy akkor a mozgalomban a legszélsőségesebb olaszbarátoktól a nacionalistákig minden résztvevő ellen, Mussa-Iuca parancsára, kíméletlenül megtorló intézkedéseket alkalmaztak. Több mint 550 ember ügyében hoztak akkor ítéletet, akik közül 213-at elítéltek, még pedig 30-at halálra. Az ítélet szigorú, éppen mert állítólag olyanokat is sújtott, akiknek nem volt köziük a Fiariban történetekhez, akkoriban hatalmas izgalmat váltott ki nemzetközi körökben és az albániai lakosság körében is. A Fiar-i eseményeket követőleg megbukott a Pandeli Evangheli kormány, helyesebben a Mussa-Iuca féle rezsim 1935 október 22-én megalakult a Mehdi Fraseri kabinet, mely kifejezetten liberális irányzatú és amelynek tagja volt közoktatásügyi miniszteri minőségben a jelenlegi zendülés vezére. A Fraseri kormány magára vállalta a rendteremtést, Zogu király amnesztiában részesítette a fiari zendülés résztvevőit s a kormány elmozdított több tisztviselőt, különösen Argyrokastrobán, akik mint Mussa-Iuca hívei voltak ismeretesek. Külpolitikai téren Fraseri közeledést keresett a szomszédokkal, különösen a Balkánnal. Az 1936 ban kötött olasz-albán szerződés növelte az olasz befolyást Albániában és erős na-

cionalista ellenzékot teremtett a kormány ellen. Miután a parlament elutasított több, a kormány által előterjesztett törvényjavaslatot. Mussa-Iucat hívták ismét a belügyminisztérium élére. Attól fogva az olasz barátság egyre nagyobb tért hódított, s Mussa-Iuca Libahova külügyminiszterrel együtt a kabinet legbefolyásosabb tagjává vált. 1937 január 31-én a Koko Kotta által alakított kormány többséget szerzett az általános választásokon és Mussa-Iuca vezetése alatt rendkívül szigorú rezsimet vezetett be a kommunizmus elleni harc jelzőszavával. A jugoszláv lapok állítása szerint ezt a kampányt arra használták fel, hogy eltávolítsák a rezsim ellenfeleit, ami élénk elégedetlenséget keltett Dél-Albániában. Az argyrokastori zendülés kitérésének oka tehát az ellenzék elégedetlenségében keresendő.

Mihály vajda bucsut vett az angol uralkodópártól

London, május 17. (Rador.) — Mihály nagyvajda tegnap bucsut vett az angol királyi pártól, akiknek vendége volt ebédre a Buckingham palotában. Az angol királyi pár bucsukihallgatáson fogadta a koronázásán résztvevő román delegáció többi tagjait, Radu Irimescu légügyi és tengerészeti minisztert, valamint Fundateanu parancsnokot is. Tegnap Mihály vajda átköltözött az Eaton-Square-ra, ahol Grigorcea román követ vendége. Szombaton este a vajda a Tivoli-filmstúdióban volt, tegnap a kenti hercegi párhoz volt hivatalos ebédre.

alapokmányban megtestesült eszméket, éppen ezért meg kell találnunk a módot arra, hogy egységes birodalmi politikát folytassunk" — mondotta Lyons miniszterelnök, akinek felszólalása után a konferencia zárt ajtók mögött folytatta további tanácskozásait. De ha Európa nem is hallhatja a nagy londoni megbeszélést, eredményeit feltétlenül érezni fogja.

Melyek lehetnek ezek az eredmények? Lássunk végre tisztán s fogalmazzuk meg ezt a tisztánlátást olyan őszintén, mint ahogy azt Angliában szokták. Az angol politika vezetői veszélyesnek ítélik a helyzetet, de éppen ezért hangoztatják újra meg újra ezt a veszélyt, hogy a szorongás tudatosítása által mozgósítsák a népek frazisokkal és mítoszokkal elbódított életakat. Aki tisztán látja a fenyegető katasztrófát, amely a teljes pusztulás igen nagy valószínűsége mellett csak százalékok tört részeiben kifejezhető előnyös lehetőséget nyújt, az nem fogja provokálni a katasztrófát — ez az angol elgondolás szólal meg a világbirodalmi értekezlet pesszimista beszédeiben. Anglia, amely a 13. század óta a nagykorú állam életformáiban él, nagykorunak akarja látni és tudni a világot, álmoktól, veszedelmes illuzióktól mentes emberiséget akar — polgárokat és nem népnégyeket. És ha van ma a világon hatalom, amely ezt a történelmi vágyat valóságra tudja váltani, akkor Anglia az, Anglia hatalmától ma nemcsak ötszázmillió angol attólvaló, de kétezermillió ember sorsa függ.

Felhívás az összes cionista pártokhoz és csoportokhoz!

A sékelakció utolsó hetében felszólítottunk minden cionista csoportot és szervezetet, hogy az idő parancsának megfelelően a legnagyobb aktivitással és szeretettel vegye ki részét ebből a legfontosabb cionista munkából.

A Jeruzsálemben megtartott Akcióbizottság ülése véglegesen elhatározta, hogy a huszadik század cionista világparlament augusztus 3-án kezdje el tanácskozásait Bázelen.

Anélkül, hogy a sékelakció sikerének elvi jelentőségéről, vagy a sékel tradícionális és romantikus szerepéről beszélnénk e helyen, amit mozgalmunk 40 esztendeje alatt betöltött a zsidó uccában, vagy a küzdelmekről és reményekről írunk, amit végigéltünk Herzl fellépése óta az egymillió sékelig, tisztán praktikus szempontokat tartunk szem előtt és ennek megfelelően hívjuk fel az összes cionista alakulatokat kötelességük teljesítésére.

A Cionista Világszervezet szabályzata értelmében két hónappal a kongresszus megnyitásának napja előtt állapítsák meg Jeruzsálemben a választásra jogosultak számát. Tehát június 3-án, az úgynevezett „Stichtag"-on határozzák meg a sékelbizottság, azaz a kongresszusi választóknévjegyzékét. Eddig a dátumig már Jeruzsálemben el kell legyen számlálva minden ország sékelakciója.

Miután az erdélyi akció meglehetősen érthetetlen módon nehezen haladt előre, az országos sékelbizottság távirati összeköttetésbe lépett az Exekutívóval és kérte, hogy Erdélyben az egész világon május 15-én meghatározott utolsó terminust egy héttel, május 23-ig hosszabbítsák meg. Az Exekutívó helyt adott ennek a kérésnek és így módunkban van még egy hétig az összes erők egybefogásával reparálni azt, amit eddig elmulasztottunk.

Nyomatékosan felhívjuk összes elbarátaink figyelmét, hogy csak azok a sékelbizottságok részesüljenek a kongresszusi választásokon, amelyek május 23-ig el vannak számlálva. Elszámolás alatt értendő a megmaradt sékelbizottságok és a sékelbizottság két példányban elkészített névsorának beküldése, valamint az összeg átutalása.

A 20-ik cionista kongresszuson másfélmillió sékelbizottság nevében akarjuk a világnak megmondani, hogy Erec Jiszraélról a királyi bizottság minden esetleges határozata ellenére sem fogunk lemondani.

Ennek megfelelően Erdélyben meg kell kétszerezni a tavalyi sékeleredményt, uccáról-uccára és házról-házra járva fel kell szólítani minden zsidót, hogy váltsa meg sékelét.

Mindenki teljesítse kötelességét!
Reiter Károly s. k. az E. Zs. N. Sz. elnöke.
Dr. Róth Dezsőné s. k. az Erdélyi Wizo Föderáció elnöke.

Dr. Weisz Arthur s. k. a Kial-Cionista Párt elnöke.

Pető Tibor s. k. az Aviva Barisszia Nőszüjtáinak nevében.

Nussbaum Sámuel s. k. a Mizrahi nevében.
Florenthal Avram s. k. a Hanoar Hacoioni elnöke.

Jámbor Ferenc s. k. az Erec Jiszraél Haovedet elnöke.

A Jewish Agency tiltakozása jeléül visszatartja az új bevándorlási kvótát

Óriási felzudulás Palesztinában, Lengyelországban és a többi zsidólakta országokban a kormány új bevándorlási politikája miatt

A jeruzsálemi főmufti a zsidókkal akar szövetkezni Palesztina kettéosztásának megakadályozására

JERUZSÁLEM, május 17. Az új bevándorlási kvótáról szóló híradások, amelyek szerint a palesztinai kormány havi hétszáz certifikátban állapította meg a zsidó munkásbevándorlás új kvótáját, nem bizonyultak autentikusnak. Az új certifikát-kvóta súlyos megsértését és megrövidítését jelenti a zsidó jogoknak és Palesztinában éppúgy, mint Európa és Amerika országában a zsidóság elementáris tiltakozását váltotta ki.

A Palkor, a Jewish Agency hivatalostávirati irodája közli, hogy az új munkás-bevándorlási kvótát 770 certifikátban állapította meg a kormány és ez a kvóta július 31-ig szól. Ebből a certifikát-mennyiségből 150-et tartalékként őrzött meg a kormány, úgy, hogy a Jewish Agencynek, erre a periódusra mindössze 620 certifikátot bocsátottak rendelkezésre.

Az új kvóta kihirdetésével egyidejűleg rendelet jelent meg, mely módosítja a bevándorlási szabályzatot és felhatalmazza a főkormányzót, hogy a megszokott hat hónapos periódusnál rövidebb időtartamra szabja meg a bevándorlási kvótát. Eddig tudvalevőleg hat hónapra állapította meg a kormány a certifikátok számát és ez az intézkedés azt a célt szolgálja, hogy július végén, amikor megjelenik a királyi bizottság jelentése, a kormány szabadon határozzon a zsidó bevándorlás jövőjéről a bizottság előterjesztései alapján.

„Hadüzenet a zsidóknak“

A bevándorlási kvóta közzététele után nyomban rendkívüli ülésre ült össze a Jewish Agency ekzekutívéje, hogy állást foglaljon a kormány határozata ellen, a koronázási ünnepekre való tekintettel azonban későbbi időpontra halasztotta tiltakozó fellépését a kormány ellen.

A palesztinai héber lapok a legélesebb hangon támadják a kormány új bevándorlási politikáját. A „Haarec“ hangoztatja, hogy a zsidó jogok nyílt megszegését jelenti az új kvóta és a zsidó nép nem fog meghajolni ezen rendelkezés előtt.

A Davar megállapítja, hogy

a kormánynak ez az intézkedése hadüzenet a zsidók ellen. A jiduw és az egész zsidó nép felveszi ezt a kihívást.

Zsidó politikai körökben az új bevándorlási kvótából arra következtetnek, hogy

július végéig radikális változások fognak történni az angol kormány Palesztina politikájában.

Bizonyos körök arra is számítanak, hogy a kormány jövőbeni politikáját közvetlenül a királyi bizottság jelentésének nyilvánosságra hozatala után, vagy azzal egyidejűleg fogja lesögezni anélkül, hogy nyilvános vita tárgyává tenné a bizottság javaslatait. Valószínűnek tartják, hogy a palesztinai főkormányzó a londoni kormánytól kapott egyenes utasítást az új bevándorlási kvóta ügyében.

A Jewish Agency ekzekutívéje 11 ezer certifikátot kért a kormánytól erre a félévre. A kormány vizsgálóbizottságot küldött ki a munkapiac helyzetének, illetőleg az ország befogadóképességének megállapítására és ez a bizottság jelentésében leszögezte, hogy

nyolcezer új munkásnak van helye a zsidó gazdaságban.

Annál feltünőbb a kormány intézkedése az új bevándorlási kvóta ügyében és nyilvánvaló, hogy ez az intézkedés

politikai aktus volt a kormány részéről.

A varsói „Hajnt“ jeruzsálemi tudósítójának információi szerint a bevándorlási kvóta ügyében táviratváltás történt dr. Weizmann Chaim, a Cionista Világszervezet elnöke és Dávid Ben Gurion, a jeruzsálemi ekzekutíve elnöke között. A lap értesülése szerint az ekzekutív manifesztumot fog közzétenni, amelyben kijelenti, hogy *csak a német zsidóknak szánt négy-száz certifikátot fogadják el a Jewish Agency és a többi visszatartja, a kormány eljárása elleni tiltakozása jeléül.*

A kormány bevándorlási határozata óriási felzudulást váltott ki a lengyelországi zsidóság körében. A zsidó szervezetek tiltakozó táviratokat intéztek a Jewish Agencyhez. A lengyelországi cionista szervezet központi bizottsága rendkívüli értekezletre ült össze a bevándorlási kvóta ügyében, míg a lengyelországi Hechaluc a Jewish Agency londoni irodájához intézett elkeseredett hangú táviratot, amelyben a certifikátok visszatartását követeli.

A Temps értesülése szerint a palesztinai arabok Baldwin miniszterelnökhöz intéztek tiltakozó táviratot az új bevándorlási kvóta ellen, a zsidó bevándorlás teljes beállítását követelve.

Megrendült a főmufti pozíciója London, május 17. Az angol gyarmatiügyi hivatal közli, hogy a királyi bizottság

zárt ülésen halgatta ki Earl of Lytton-t, lord Lloydot és Lloyd Georget, a palesztinai kérdések ügyében. A királyi bizottság ezzel lezárta a tanukihallgatásokat.

Arab körökben komolyan számolnak az a lehetőséggel, hogy a királyi bizottság Palesztinának zsidó és arab részre való felosztását fogja javasolni és az angol kormány végre is fogja hajtani ezt a tervet. Egyiptomi arab lapok jelentése szerint

a legfőbb jeruzsálemi arab bizottság legutóbbi ülésén elvetette a főmufti azon javaslatát, hogy az arabok manifesztumban jelezzék be tiltakozásukat Palesztina kettéosztásának terve ellen.

A bizottság elhatározta ugyan, hogy köztes egy felhívást, ez azonban nem tesz említést a felosztási tervekről, hanem csak a régi arab követeléseket tartalmazza a zsidó bevándorlás és földvásárlás betiltására és arab nemzeti kormány alakítására vonatkozólag. A lapjelentés szerint a legfőbb arab bizottság értekezlete rendkívül viharos lefolyású volt. A mufti javaslatával szemben Nashashibi, volt jeruzsálemi polgármester terjesztette elő azt az ellenjavaslatot, hogy az arabok ne tiltakozzanak a felosztási tervek ellen. Az értekezlet határozata a mufti ellenzékének megerősödését jelenti.

A főmufti a zsidókkal akar már szövetkezni

Jeruzsálemi jólinformált körök szerint már fennáll annak lehetősége, hogy közös arab-zsidó front alakul azon tervek ellen, melyek Palesztinának zsidó és arab állammá való szakítását célozzák. Jeruzsálemben azt is tudni vélik, hogy a főmufti, aki egyben a legfőbb arab bizottság elnöke is, kijelentette egy zsidó személyiségnek, hogy hajlandó volna közös frontba lépni a zsidókkal.

Inkább szövetkezik a zsidókkal — mondotta — semhogy belemenyjen egy arab ülamba, amelynek Abdullah emir a királya.

Tudvalevő ugyanis, hogy a szóbanforgó tervek szerint a létesítendő új arab állam, mely Transzjordániát is magában foglalná, Abdullah királysága alatt alakulna meg. Abdullah emir és a jeruzsálemi főmufti között viszont rendkívül feszült a viszony. A mufti jól tudja, hogy

ha Abdullah király lesz, nemcsak politikai befolyását, hanem összes tisztsegeit is elveszti.

Ezzel szemben tudni vélik, hogy Nashashibi és az arab függetlenségi párt, az Isztiklal, amelynek élén Auni Bey Abdu Hadi áll,

támogatják Abdullah emir trónigénylését,

sőt kormánylistákat is lanszíroznak már az új arab állam terveivel kapcsolatban és eszerint Nashashibi volna Abdullah király ságának miniszterelnöke. Ezeket a verziókat természetesen a legnagyobb fenntartással kell fogadni.

A Keren Kajemet újból kiadja a jelszót: Fel Felső-Gallileába! A Hule környéke körüli a telepítéseknek virágzó koszorúját akarja megteremteni, egy összefüggő zsidó területet Daganjától Mentulláig. Ez a leghatásosabb felelet Erec Jiszraél feldarabolásának tervére.

OLLA GUMI

Preservatív a legmegbízhatóbb érzés. Többször kitüntetve aranyéremmel. Legújabbban az 1937. évi száma amerikai Patentot nyerte.

TRAIA

Bucuresti, iasi hadbirósá Bratu profess tágyalason C dat Goholschi seli, mig a ve jölmert ug Constant (Bu és Ilie Carne lottai: Dumit sodéves jogh éves joghall elsőéves jogh négyéves jogh szonkilencéves huszonégyév A vádirat C közrend ellen sérlétével, Zg diákokat pe bünrészessége

A tárgyalá idétek be, a meg. Garneat álgozata: Ra gatásához re replikákjába tor az előzet vallomást t aktacsomójáh nem szükség rését elveti, vádiratot, an rénylet előzm „Ez év má kilenckor — bíróság értes professzor el letet követ homlokán sul az első pillan ban működő levek Bratu leveleket kap makban való a vasgárda s diáktotthon, a tartottak en egy fából k találták, am hatók. Ez a rint is, Carp

Traian Bra sejin este fé temet és mi cán, a Carol rettát vásár Cosma ucca gyalogjárójá szor háza ele sulyos ütést lenül ezután pillanatig el sorozatos üt lött mély set oldalán, ar Midón viss valaki hátul ni száját, e szemét, hog kiszabadított lók! A táma rint hárman legyenek. Ez a Félix-moz a moziból ki ellentmondó

Stángá dia találtak. Ar honnan szá adott a vád egyik revc vásárolta 80 ton taláta. Galidescu a katonai v pen és Stá merényletne izben tettek

Ezek alap nyitottnak

Traian Bratu professzor merénylői a iasi hadbírótság előtt

Szándékos emberölés kísérletének vádját emelték a három fővádlót ellen

Bucuresti, május 17. (Az Uj Kelet tud.) A iasi hadbírótság előtt tegnap kezdődött Traian Bratu professzor merénylőinek bűnpere. A tárgyalásn Cocorascu ezredes elnökölt, a vádat Goholschi őrnagy-katonai ügyész képviseli, míg a védelmet a vasgárdista perekből jólismert ügyvédek: Traian Cotiga és Alex Constant (Bucuresti), valamint Nelu Ionescu és Ilie Carneața (Iasi) látják el. A per vádlottai: Dumitru Carpen huszonnyéves, másodéves joghallgató, Stângă Ilie huszonhatéves joghallgató, Zisu Vasile huszonkétéves elsőéves joghallgató, Zguroiu Nicolai huszonnégyéves joghallgató, Buburuzan Pamfil huszonkilencéves joghallgató és Gheorghita Gh. huszonnyéves művészeti akadémiai hallgató. A vádirat Carpen, Stângă és Zisu diákokat közrend elleni szervezkedés és emberölés kísérletével, Zgurui, Buburuzan és Gheorghita diákokat pedig emberölés kísérletében való bűnrészességgel vádolja.

Mit mond a vádirat?

A tárgyalásra több mint kétszáz tanút idéztek be, akiknek csak egy része jelent meg. Gármeatá ügyvéd különösen a merénylet áldozata: Traian Bratu tanuként való kihallgatásához ragaszkodik. A katonai ügyész replikájában rámutat arra, hogy Bratu rektor az előzetes vizsgálat alkalmával részletes vallomást tett, amely csatolva van az ügy aktasomójához, ugyhogy a rektor jelenléte nem szükséges. A hadbírótság a védelem kérését elveti, majd Stelian Tăutu felolvassa a vádiratot, amely részletesen ismerteti a merénylet előzményeit és lefolyását: „Ez év március elején este háromnegyed kilenckor — így kezdődik a vádirat — a hadbírótság értesítést kapott, hogy Traian Bratu professzor ellen ismeretlen tettesek merényletet követtek el, fülén, nyakán, hátán és homlokán súlyos sérüléseket okozva. A gyanu az első pillanattól kezdve néhány, a vasgárdában működő diákra irányult, tekintettel arra, hogy Bratu rektor az utóbbi időben fenyegető leveleket kapott a baloldali politikai mozgalmakban való tevékenykedése miatt. Minthogy a vasgárda székhelye a „Râpa Galben” nevű diákköthön, a hatóságok azonnal házkutatást tartottak ennek épületében. Ez alkalommal egy fából készült szekrényben szövetdarabot találtak, amelyen nagy és friss vérfoltok láthatók. Ez a ruhadarab, saját bevallásuk szerint is, Carpen diák tulajdonát képezte.

Hogyan történt a merénylet?

Traian Bratu vallomása szerint március elején este félnyolc órakor hagyta el az egyetem és miután végigment a Pacurariu utcán, a Carol uccán levő dohánytöszdében cigarettát vásárolt magának. Ezután a Toma Cosma ucca felé vette útját és ennek baloldali gyalogjáróján hazafelé indult. Negru professzor háza elé érve, a dékán fejének baloldali súlyos ütést érzett. Hogy mi történt közvetlenül ezután, nem tudja elmondani, mert pár pillanattal elvesztette eszméletét. További sorozatos ütések érték, amelyek balszeme fölött mély sebet ejtettek. Késszúrás érte a baloldali, amelyet azonban már nem érzett. Midőn visszanyerte eszméletét, látta, hogy valaki hátulról átkarolja és igyekszik betömni száját, egy más valaki pedig eltakarja szemét, hogy ne láthasson. Utolsó erejével kiszabadította száját és kiáltani kezdett: Rablók! A támadók, akik a dékán vallomása szerint hárman voltak, a kiabálásra elszaladtak. Daudef diák látta Zguroiu, Buburuzan és Gheorghita diákokat, amint meglettek a dohánytöszdéből kijövő Bratu dékánt. Pár pillanattal nem tudták, mit csináljanak, majd elindultak a Toma Cosma ucca felé, Traian Bratu előtt, nyilván azzal a szándékkal, hogy a másik háromnak szükség esetén segítségére legyenek. Egyébként 5-től 7-ig mind a haton a Félis-mozgóban voltak, de arranzve, hogy a moziból kijövet hogyan váltak el egymástól, ellentmondások a vallomásaik.

Stângă diák lakásán valóságos fegyvertárat találtak. Arra vonatkozólag, hogy a fegyverek honnan származnak, komolytalan válaszokat adott a vádlott. Elmondotta például, hogy az egyik revolvert egy ismeretlen személytől vásárolta 80 lejért, a másikat pedig a vonatn találta. Galidescu diák, akit tanuként hallgatott ki a katonai vizsgálóbíró, kijelentette, hogy Carpen és Stângă minden bizonnyal részesei a merényletnek, miután az egyetemen több ízben tettek hasonló értelmű megjegyzéseket.

Szándékos emberölés kísérletének vádját emeli az ügyész

Ezek alapján a katonai ügyészesség bebizonyítottknak veszi, hogy a fenti vádlottak kö-

vették el a merényletet. Eppen ezért valamennyiükkel szemben a büntetőtörvénykönyv 313, 96, 97, 464, 121. és 123. szakaszainak alkalmazását kéri. Gheorghita és Stângă Ilie vádlottak ezenkívül törvénytelen fegyverviseles címén is vád alá lettek helyezve szemben a vonatkozó törvény 32. és 10. szakaszának alkalmazását kéri.

A vádirat felolvasása után Nelu Ionescu a

tárgyalás elhalasztását kéri, hogy a védők tanulmányozhassák az ügy dossziéját. A következő tárgyaláson a tanúk kihallgatására kerül a sor. Tanuként Bratu rektoron kívül Dragomirescu, a jogi fakultás, Tafrafi, a filozófiai fakultás dékánja, valamint Berecnet, Bulgaru, Dascovici, Spineni, Sumuleanu, Dan Radulescu és Traian Brailleanu egyetemi tanárok fognak a hadbírótság előtt megjelenni.

Sztrájk tört ki az operációs asztalnál

A liliei kórház ápolói nem akartak elszállítani egy beteget, aki maga kelt fel az operációs asztalról és meghalt

Párizs, május 17. A francia nyilvánosságot nagy izgalomban tartja egy incidens, mely a liliei Saint Sauverre-kórházban játszódott le. Carrere professzor jelentése szerint még április 23-án Vergas dr. kórházi orvos Edouard Hieval nevű páciensén pneumatorax-operációt hajtott végre.

Az operáció jól sikerült, utána azonban a betegnél szívgyengeség lépett fel, hirtelen rosszul lett és az operációs asztaltól a betegszobába kellett volna szállítani. Ekkor déli háromnegyed 1 óra volt. Vergas dr. a szanitéc-szobába telefonált s elrendelte, hogy azonnal jöjjenek hordággal a betegért. 10 perc telt el anélkül, hogy a beteget elszállították volna. Vergas dr. újból telefonált a tegápolóknak, ezek azonban nem válaszolták, hogy déli szünetjük befejezése előtt, amely egy órakor van, nem hajlandók semmiféle munkát teljesíteni. Vergas dr. ekkor maga sietett az ápolók szobájába és noha csak öt perc hiányzott az egy órához, az ápolók mégsem voltak hajlandók hordággal az operációs terembe menni és közölték, hogy csak egy órakor szállítják el a beteget.

Vergas dr. izgatottan tért vissza az operációs terembe. Közben a beteg, akit nagy fájdalom gyötört, saját maga szállt le az operációs asztalról és szobájába akart menni.

Pár lépéssel később azonban eszméletlenül összeesett és egy óra múlva meghalt. Sellier közegészségügyi miniszter egy magasrangú tisztviselőt bízott meg a példa nélkül álló eset kivizsgálásával. A vizsgálat tegnap ért véget és a liliei ügyészség az engedelmességet megtagadó ápolók ellen az emberi élet biztonságát veszélyeztető büncselekmény miatt vádat emelt. Több ápolót le is tartóztattak.

Select Muzo
SZERDAI KEZDETEL:
Eleanor Powell
a „BROADWAY MELODIE 1936” feledhetetlen táncosnőjének egyetlen filmje:
Tánca születtem
ragyogó kiállítás, pompás zenés vigjáték.
MA
A szeretett ellenség,
főszerepben:
Merle Oberon.
VI-ik György angol király koronázása

Két városi autobus-járat megszűnésének érdekes története

Aradon megszüntették két autobus-járatot, mert a súlyos illetékezés miatt a város ráfizezett

Aradon és a megyében is átvette a CFR a régi jól beszerzett gépkocsijáratokat, amelyeket azonban nem a legnagyobb örömmel fogadott a közönség. Annak ellenére, hogy az államvasút társas gépkocsijai sokkal kényelmesebbek, mint a magántársaságok kocsijai voltak, nem örvendtek olyan nagy látog.tottságnak, miután a CFR a vonat áránuz mérten szabta meg autobusainak viteldiját. Arad és Aradul Nou (Ujarad), valamint Sannicolaul Mic (Kisszentmiklós) között a CFR nem állított be gépkocsikat. Ennek következtében az Aradhoz alig néhány kilométerre fekvő, de kereskedelmi és gazdasági téren szorosan a városhoz kapcsolt községek lakosai részére megszűnt a csaknem nélkülözhetetlen autobusjárat. Ezt a hiányt Arad város vezetősége oly módon igyekezett pótolni, hogy saját kezelésben vette át ezt a vonalszakaszt és néhány héttel ezelőtt megindította a járatokat az említett szakaszokon. A hónapvégi kimutatás azonban elszomorító volt. Kiderült ugyanis, hogy a város havonta 27 ezer lej fizetett rá az Arad-Aradul Nou—Sannicolaul Mic közötti járatokra és ezért május elsejével megszüntették ezt a vonalszakaszt. Említésre méltó azonban, hogy ez a deficit nem az utashány miatt, hanem a rengeteg közteher és horribilis illetékek következtében állt elő. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara érdeklődött a város vezetőségénél a ráfizetés okaira és ott az alábbi kimutatást készítették el: A fenti vonalra havi 120 ezer lejes bevétele volt a városnak. Ebből a jegyek után 20 ezer lej repülőbélyeget kellett fizetni, 32 ezer lej

tett ki az utadó, maradt tehát 68 ezer lej. Ebből az összegből azonban nem telt ki az üzem és személyzeti költség, miután a személyzeti kiadások napi 100 lej emésztettek fel.

A Kereskedelmi és Iparkamara most emlékirattal fordul az illetékes miniszteriumhoz és ebben rámutat arra, hogy milyen hihetetlen közterhek sújtják a közuti közlekedést. A feltűnést keltő emlékiratban kiszámították, hogy a havi 120 ezer lejes bevétel 75 százaléka közterhekre, adókra és illetékekre ment el, ha figyelembe vesszük a benzinadót is, amely literenkint nyolc lej ötven banit tesz ki a benzin 11 lejes árából, valamint a gumiadót, vámilletéket és a többi közköltségeket. Tarthatatlannak tartja a megállapítás, hogy az öt lejes autobusjegy után 1 lejes repülőbélyeget kell fizetni, vagyis a jegy árának 20 százalékát, amikor az 1600 lejes vasutijegy után is mindössze 1 lejes repülőilletéket szednek. Az emlékiratban feltüntetett részletes számadásból kitűnik, hogy a városnak egyébként teljesen üzletképes vállalkozását, az Arad-Aradul Nou—Sannicolaul Mic közötti autobus közlekedés, amelynek szünetelését nagyon károsan érzik a város ipara és kereskedelme, csakis a horribilis közterhek miatt kellett megszüntetni. A Kereskedelmi és Iparkamara emlékiratában kéri az illetékeseket, hogy kövessenek el minden lehetőt annak érdekében, hogy ezen a vonalszakaszon ismét üzembe helyezhessék a társas gépkocsikat Arad és gazdasági életének fellendítése érdekében.

fejfájás

ellen

Berebrás parztilla!

Fokozatosan helyezik üzembe az önműködő telefonkészülékeket

Naponként száz-száz számot kapcsolnak be

Cluj-Kolozsvár, május 17. A telefonelőfizetők és általában a város egész lakossága izgatottan várja már az önműködő telefon működésbe lépését. A Telefontársaság május 28-ában állapította meg a központ üzembeállításának végleges időpontját, a jövő hét vége felé tehát már Cluj-Kolozsvár is megismerkedhetik a nagyszerű találmánnyal, amely véget vet a jelenlegi rendszer számtalan kellemetlen tozékának, mint a központ csak percek utáni jelentkezése, téves kapcsolás, félórás szét nem kapcsolás a beszélgetés végén, vitatkozás a kisasszonyokkal és így tovább.

Május 28-ika előtt is megkezdik már az üzembehelyezést. Illetve már meg is kezdtek. Vasárnap bekapcsolták az első száz számot, 1000-tól 1099-ig, hétfőn újabb 100 ra került sor, kedden, szerdán szintén 100 készüléket kapcsoltak be, csütörtöktől kezdve pedig már kétszázanként folyik tovább az üzembehelyezés, ugy, hogy a jövő hét péntekig már az összes előfizetők önműködő telefonon beszélhetnek. Azokat az előfizetőket, akiknek telefonjait üzembe helyezték a Telefontársaság tisztviselői keresik fel s pontosan kitanítják a készülék lahol megismerkedett már az önműködő telefontal mégis szükség van a gyakorlati oktatásra, mert azokban a romániai városokban, ahol már az önműködőtelefon működik azt tapasztalták, hogy a legtöbb kezdeti üzemzavar onnan származik, hogy a beszélők nincsenek teljesen tisztában azzal, hogyan kell bánni az önműködő készülékekkel. Ezeket a zavarokat akarják megelőzni azzal hogy már a hivatalos és általános üzembehelyezés előtt kellőleg megismertetik a közönséget a rendszer összes titkaival. Emellett az az előnye is meg van az előzetes bekapcsolásnak hogy az esetleges szerelési hibákat május 28-ig mindenütt kijavíthatják, ugy, hogy ilyenformán május 28-a után minden bizonnyal zavartalanul fog majd működni az önműködő hálózat.

Május 28-ig egyébként azoknál, akiknél üzembehelyezik az önműködőtelefont, működésben hagyják a régi kézitelefont is. Ugyans az önműködőkészüléknek csak is önműködő készülékkel lehet beszélni. Tehát csak olyan számmal, amely már sorra került a bekapcsolásnál. A következő napokban tanácsos lesz megkérdezn azoktól, akikkel beszélünk, hogy nem helyezték-e már üzembe új készülékét. Ha igen, ugy ezután nem kell már a központot kérnie, mikor ezzel a számmal akar beszélni, önmaga tárcsázhat.

Az új telefonkönyvet a hét végén küldik szét az előfizetőknek. Tekintve, hogy az önműködő központot négy számra rendezték be, az új telefonszámokat ugy állapították meg, hogy a régit megtoldták ezerrel. Így 259-ből 1259, 1145-ből 2145 lett.

Babits: Hatholdas Rózsakert és Hunyadi: Vöröslámpás ház. Az Atenaeum új sorozatában ez a legújabb két kötet. Remekmű mindkettő. — A novella sorozat előbbi kötetel: Szitnyai: Benn a bárány, Pap Károly: Irgalom, Kárpáti: Bagoly, Laczkó: Sánta Amor, Heitai: Hol hibáztam, Nadas: Negyedszer férjnél, Tersánszky: Kakuk Marci szerencséje, Földi: Urak és szolgák stb. stb. Kötetje 53 Lei mindenütt, vagy Lepage-nál. — Kéjen teljes jegyeket Lepage-tól Cluj.

A cluji-kolozsvári munkásság impozáns tiltakozó gyűlése a nemzeti munkavédelmi törvény ellen

Román munkásszónokok erélyes állásfoglalása a kisebbségi jogok mellett

Cluj-Kolozsvár, május 17. Vasárnap délelőtt az Épitőmunkások székházában népgyűlést rendezett a szociáldemokrata párt, amelyen tiltakozásukat fejezték ki a nemzeti munka védelméről szóló Pop Valer-féle törvény ellen. A termet zsúfolásig töltötte meg a hallgatóság, nemcsak kisebbségi munkások, hanem románok is szép számmal jelentek meg. A gyűlést Puscas Joan a munkakamara elnökségének tagja nyitja meg, Pálfi a vasmunkások szervezetének titkára magyar nyelven tartja az első beszédet.

— Tiltakozik a törvény ellen — mondotta, — amely különbséget akar tenni az ország állampolgárai között. Olyan nemzeti munkát védő törvényt akarunk, amely közelebb hozza egymáshoz a román és kisebbségi munkást és nem olyat, amely ellentétet szít közöttük.

A kisebbség jogaiért
Cătănici Gheorghe munkás, a szociáldemokrata párt nevében emelkedik szólásra és bátor, gerinces szavakkal kelt ki a kisebbségi jogokat sértő törvény ellen. Az alba-iuliat-gyulafehérvári gyűlésen 1918-ban elismerték a kisebbségek jogait. Nagyon sajnálatos, hogy Pop Valer, aki erdélyi származású elfelejtette ezt, pedig tudnia kell, hogy itt különböző nemzetiségek élnek, akik adófizető polgárai az országnak és az alkotmány értelmében egyenjogú polgárok az etnikai románokkal.

A teremben helyeslő moraj zug végig, többen lehurrogják a törvényt.

Olyan demokráciát, amilyen Franciaországban van

— Kikből akarják összehozni a 75 százalékot — folytatta Cătănici — Mi városi szer-

vezett munkások tudjuk, hogy mennyi itt a munkanélküli. Akkor hová tegyük azokat a falusiakat, akiket nyakunkra akarnak hozni, hogy meg legyen a 75 százalék. Tiltakozunk a nemzeti munka védelméről szóló törvény ellen. Demokráciát akarunk (éljenzések), olyan demokráciát, mint amilyen a szövetséges Franciaországban van. Nem akarjuk követni Hitler és Mussolini eszméit. A munkásságnak nemzetiségre való különbség nélkül demonstrálnia kell a törvény ellen. Eljen a demokrácia és a munkásségység. (A teremben hatalmas tapsorkán és helyeslések.)

Utána ismét Pálfi áll fel és tolmácsolja a vasmunkások szolidaritását, akik velük egy időben szintén tiltakozó gyűlést tartanak. Elhatározzák, hogy három kilddel képviseltetik magukat a vasmunkások gyűlésén és köszönetüket fejezik ki azért, hogy szolidaritást vállalnak a tiltakozásban.

Kandel Ignác a következő szónok, aki kifejti, hogy a nemzeti munka védelméről szóló törvénynek a minimális fizetéseket kellene orvosolnia, nem pedig kivenni a kenyeret a kisebbségi dolgozók szájából. Azt orvosolják, hogy fiatal inasgyermek 10 óra után este még csomagokkal megrakódva loholnak. A magánalkalmazottak nevében tiltakozik a törvény ellen.

Muresan Alexandru a dohánygyári munkások nevében tiltakozik a kisebbségi jogsérelem ellen. Egyben kifejti, hogy a törvény sérelmes a román munkásra is. Példának hoz fel egy nagy helyi vállalatot, ahol 10 kisebbségi munkást szelnek eresztettek, helyükbe románokat alkalmaztak 40 százalékkal kevesebb díjazással.

Mi lesz azután?

Bruder Ferenc az erdélyi szociáldemokrata párt frakciójának titkára a törvény megszületésének okairól beszél. Kifejti, hogy Pop Valer, aki eddig már megjárta a Iorga és Cuza pártot, jelenleg pedig a liberális uralom alkonyán ezzel a törvénnyel készíti elő utját Zelea Codreanu pártjába. A liberális kormány állítólag rendet akar teremteni. Akkor távolítsa el a rendbontókat, akik ilyen törvényekkel bolygatják meg az ország csendjét.

Részleteket olvas fel Tudor Theodorescu Brăniște cikkéből, aki az ügyvéd-kongresszussal kapcsolatban a következőket írja: „Az ügyvédek után az orvosok és mérnökök kerülnek sorra. Rendben van. Tegyük túl magunkat az alkotmányon. De mi lesz azután? Madagaszkárba küldjük azt a néhány milliónyi kisebbséget, ha kivettük szájukból a kenyeret?”

A teremben nagy zugás támad. Románul és magyarul tiltakozó szavak hangzanak. A zugás lecsendesülése után folytatja a szónok:

— Nincs szükségünk ilyen törvényre. Ha

ilyen tejjel-mézszel folyó országban a liberális kormány csak megnyomortó törvényekkel tudna jólétet teremteni, akkor vonja le a konzekvenciákat és adja át a helyét. A teremben ismét nagy zugás támad. Majd dr. Deutscher Géza a szociáldemokrata párt nevében emelkedik szólásra. Erős szavakkal kelt ki a törvénytervezet ellen, amely meg akarja nyomortani az ország négy milliónyi lakosságát.

— Sokat halljuk ma azt — mondotta, — hogy Románia a románoké. Ki vonja ezt kétségbe? Igaz, de a román állampolgároké. Nem fogunk belenyugodni ebbe a törvénybe, amely hitlerista jelszavak puffogatása mellett jött létre és amellyel sokan el akarják terelni a figyelmet több millió havi jövedelmükről. Ugyanakkor román munkásokat akarnak kizsákmányolni a bányákban, a gyárakban és műhelyekben. És még örülnie kell a román munkásnak, hogy román urat szolgálhat. Krisztusi jelszavakat emlegetnek. Vajjon megcsufolták-e jobban a krisztusi jelszavakat, mint amikor papi talár védelme alatt megáldják a gyűlölködésre szító zászlókat és áldást hintenek a gyilkosságra uszítók fejére.

A gyűlést Puscas Ion köszönő szavai fejezték be. A résztvevők délelben 1 órakor a legnagyobb rendben szétoszlottak.

A brasovi-brassói hadbíróóság súlyosan elítélte a targu-muresi- marosvásárhelyi diákkongresszus szónokait

BUCURESTI, május 17. A brasovi-brassói hadbíróóság ma hirdett ítéletet a targumuresi-marosvásárhelyi diákkongresszuson elhangzott lázító beszédek ügyében. 18—18 havi börtönrre ítélték Al. Cantacuzina, Furdui, Vraja Paul, Ghioras Toader, Crudu Nicolae, Georgescu Stefan és Marculescu Paul vádlottakat, 1—1 évi börtönrre Bozantan Ion és Bulbuc Emil vádlottakat. A vizsgálati fogságot beszámítják. A vádlottakat még 10 ezer lej perköltségek megfizetésére is ítélték. Mindannyian feltehetően.

MA, KEDDEN ESTE 9 ÓRÁKOR

**Minden zsidó ott legyen!
Megrázóan érdekes cselekmény!
Bűbájos palesztinai és galut-dalok!**

TRUMPELDOR

a gileadi hős élete és halála. Énekes színmű 3 felvonásban.

Bemutató a cluji Davila Színházban május 18-án, kedden este 9 órakor.

Rendes helyárak!

Váltsa meg előre jegyét!!!

Rüsdí Arras török külügy- miniszter Bucurestiben

A török külügyminiszter Tatarescuval és Antonescuval tárgyal. Az uralkodó ebéden látta vendégül a török államferfit

Bucuresti, május 17. Vasárnap délelőtt 10.30 órakor a Constanta felől a fővárosba érkezett Rüsdí Arras török külügyminiszter. Aysasli Nizamettin külügyminisztériumi osztályfőnök és Refik Emir kabinetigazgató kíséretében. A vendégeket Constant Pan Suphi Tanriero bucaresti török követ és Papiniu külügyminisztériumi tanácsos fogadták. Az Északi-pályaudvaron Antonescu külügyminiszter, Badulescu és Berceanu államtitkárok, továbbá Görögország, Oroszország és Jugoszlávia követei várták a török külügyminisztert, aki még a délelőtti folyamán beírta nevét a királyi palota és a cotroceni palota vendégkönyveibe. Félelgy órakor Arras Antonescu lakására ment és ottan ket-

tesben elbeszélgettek. Félkettőkor a külügyminiszter lakásán szolgáltak fel ebédet, amelyen a török külügyminiszteren és kíséretén kívül jelen voltak: Tatarescu miniszterelnök, a görög és jugoszláv követek, valamint több román előkelőség is. A délután folyamán Rüsdí Arras Tatarescuval folytatott eszmecsere. Este a török követségen volt fogadás Arras tiszteletére, — aki ma délelőtt az uralkodóhoz hivatalos ebédre. A török vendégek ma este 19.15 órakor az Orient-expressszel utaznak el a fővárosból.

Rüsdí Arras ma délelőtt Antonescuval és Tatarescuval tárgyal, délelben az uralkodónál volt kihallgatáson, aki ebédre is vendégül látja.

Ma kezdődik Clujon a

Hagalila-akció,

amely Észak-Galilea földjének meghódítását és az erdélyi zsidó ifjúság letelepítését teszi lehetővé!

**Könyvek
Folyóiratok
Diszertációk**

a legmodernebb kivitelben készülnek a

FRATERNITAS

Könyv- és Lapkiadó Részvénytársaság nyomdájában Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Telefon: 8-61.

SZÉKELY ÉS RÉTI
BUTORGYÁR R.T. · BUCURESTI · TG. MURES
TERVEZÉSÉBEN
KIVÁNTATRA MEGBIZOTTUNK FELKERESI!

A megsebz
Cluj-Kolozsvár, (tud.) A helyi re...
keves olyan izga...
fel, mint amilyen...
éjjelen Léb Miks...
igazgató-tulajdon...
alatti villájában...
Álarcos betörő ha...
len közelről lelő...
sikertől a felboly...
láltára elmenekü...
lése már a korá...
sösvüti ünnepen...
tóduló zsidóság...
nést keltett, am...
percekben a sz...
ülő gyárigazgató...
a hírek. A dele...
osportosan vonu...
hoz, ahol azonba...
felvilágosítást ka...
főnök véletlen me...
s két golyó nem...
mütét után a be...
A h...
szobá...
Léb Miksa vill...
sarkán, a Felleg...
környéke nemrög...
Csak néhány éve...
ríkettet, mely a...
várígg emelkedik...
keret hagytak...
kert bizonyult k...
betörők itt hajts...
támadásukat. A...
van végződik és...
ahová tömör vas...
A betörő álkulo...
a kertre nyíló f...
a villába. A sz...
vastag vasrud ve...
két büntársával...
kettőt és egy ke...
lyul, a fűrdőszob...
Bármilyen ne...
gozni a betörők...
zajt és felkötöt...
éjjeli székény le...
hogy megnézze...
szobába. A házb...
betörő, akit azo...
elfognia és a re...
ez az eset bátor...

A g
A déli órákba...
ög társtulajdon...
Léb Edittel, a...
nyával, aki a...
lélekjelenléttel...
— Anyám se...
dörrenésekre éb...
— és Klári ba...
szüleim hálószo...
lakodott és any...
lenni. En is od...
nünk róla az á...
földre esett. M...
lott le és miko...
vázlik és már...
rohantam telet...
Klárít, aki köz...

SPORT

Románia futballbajnoka: a bucaresti Venus

Nyári zápor mosta el a BEAC cluj-kolozsvári vendégszereplését. 4:0-ra győzött az Ujpest a Rapid fölött

Venus-Ripensia 1:1. Biró: Tica Iliescu

Timisoara-Temesvár, május 17. Ötezer néző előtt zajlott le a hatalmas érdeklődéssel várt mérkőzés, amely óriási küzdelem után eldöntetlenül végződött. Ezzel az eredménnyel a Venus véglegesen biztosította az első helyet az A) ligában és ezzel együtt Románia futballbajnokságát. Az első félidőben a Venus támad többet, a 30. percben husz méteres szabadrugásból Sfera lövi a Venus vezetőgólját. A második félidőben a Ripensia kerül fölénybe és a 24. percben Dobay a balszélen lefut és éles lövéssel megszerzi a kiegyenlítést. A győztes gólról meginduló nagy küzdelem eredménytelen maradt.

Arad. Juventus—Gloria 3:0 (3:0). Biró dr Morar, 3000 néző. Megérdemelt győzelem. Góllövők: Koony, Vajda és Vulcanescu.

Oradea-Nagyvárad. CAO—Unirea Tricolor 4:2 (3:1). Góllövők: Geczó, Bodola, Kocsis és Kovács, illetve Iordache (2). A bucaresti csapat tartalékosan szerepelt.

A bajnokság állása:

1. Venus	20	12	5	3	58:23	29
2. Rapid	20	11	4	5	52:24	26
3. AMEFA	20	10	6	4	44:24	26
4. Victoria	20	11	1	8	53:45	23
5. Ripensia	20	11	1	8	55:38	23
6. Universitatea	20	8	2	10	37:48	18
7. CAO	20	7	4	9	35:43	18
8. Juventus	20	7	4	9	37:46	18
9. Gloria	20	7	2	11	34:53	16
10. Chinezul	20	6	4	10	34:53	16
11. Crisana	20	5	5	10	33:43	15
12. Unirea Tricolor	20	5	2	13	39:77	12

U—BEAC 2:2 (2:2)

Cluj-Kolozsvár, május 17. (Az Uj Kelet tud.) A vasárnap cluj-kolozsvári sportjának igen érdekes eseménye volt a BEAC, a Budapesti Egyetemi Atlétikai Club és az Univerzitáta együttműködésének találkozója. A két egyetemi csapat erőpróbáját nagy érdeklődés előzte meg és az izgalmas és kivételesen jó sportot ígért. Szerencsétlenségére a mérkőzés közben formális nyári zápor keletkezett, amelynek következtében a második félidő 10. percében abba kellett hagyni a játékot, amely a zuhogó záporban és teljesen felázott talajon elvesztette minden sportszerű jellegét. Addig azonban rendkívül változatos és élénk játék folyt, amelynek során a vendégcsapat meglepően jól tartotta magát. A két együttes a következő összeállításban szerepelt:

Univerzitáta: Sepsi, Borgea—Iancovici, Putnic—Gain—Golub, Benkó—Ploesteanu—Szaniszló—Constantinescu—Draga.

BEAC: Dr Pékay, Német—dr Tóth III, Balázs—dr Pöstyéni I—Pöstyéni II, Gonda—Aranyossy—dr Tóth II—Hetényi—Iványi.

A budapesti egyetemi csapat gyors támadásokkal kezd és a játék elején fölényben is van. Az egyre jobban erősödő esőben, a pocsolás pályán mindegyre elakad a labda. Az Univerzitáta felnyomul és a 13. percben Ploesteanu 25 méterről küldött, kapufától bepattanó lövéssel megszerzi a vezetést. 1:0. A 18. percben Benkó beadását Szaniszló ka-

pásból küldi hálóba: 2:0. Mennydörgés, vilámlás közben fölénybe kerül a BEAC. A 31. percben Aranyossy a 16-osról éles lövéssel 2:1-re javít, egy perc múlva Hetényi lövését Sepsi csak öklözni tudja, Tóth II egy lépéssről kapuba sodorja a labdát. 2:2. Szünet után a zápor közben úgy zuhog, mintha dézsából öntenék és Ciurel dr a 10. percben lefújja a mérkőzést.

A vendégcsapat még a kedvezőtlen pályán is nagyon szép dolgokat mutatott. Gyorsak, technikásak. Egyénileg Iványi, Gonda, Tóth II, dr Pöstyéni és Tóth III tetszettek a legjobban. Az Univerzitátaból Gain, Iancovici Ciurel dr jó bíró volt.

Cluj-Kolozsvár. Turnatoria—Reuniunea 5:0 (2:0), I. oszt. bajnoki.

Napoca—Unirea 10:0 (4:0), I. oszt. bajnoki. KMSC—ECHO 6:4 (4:2), bíró Salvan. I. oszt. bajnoki.

Ifjúsági bajnokiak: CAC—Haggibbor 4:0 (2:0), CFR—Napoca 5:2 (2:2), Unirea—Turnatoria 5:3 (1:2), Victoria B—Avram Iancu 6:0 (3:0), Boholan-kupamérkőzés. Primaria—Casa Cercuala 9:0 (2:0), barátságos.

Satumare-Szatmár. Osana—Törekvés 4:1 (1:0), bajnoki.

Reghin-Szászrégen, KAC Cluj—Nautica 2:0 (1:0), barátságos, góllövők: Rámai és Palocsay.

Timisoara-Temesvár. Chinezul—UDR 2:2 (1:0), barátságos.

A B) liga eseményei

Tg—Mures-Marosvásárhely. Mures—Törek és a csatársor jobbszárnya emelkedett ki. Vés 2:1 (2:1), bíró B. Barsan, góllövők Russu és Sikó, illetve Domján szabadrugásból.

Lugoj-Lugos. Vulturii—Phörix 1:1 (1:1), bíró M. Niculescu, góllövők Freiberg, illetve Mayer II.

Satumare-Szatmár. Olimpia—Jiul 3:0 (1:0), bíró Seliceanu, góllövők Kovács, Jovicu és Mathisan. A jól és erősen bíraskodó Seliceanu a Jiulból Scovant és Cosmat, az Olimpiából Neubaur I-et kiállította.

Alba-Iulia-Gyulafehérvár. Unirea M. V.—Rovine Grivița 1:0 (1:0), bíró Anton, góllövő Rada.

Bucuresti. Sp. Studentesc—Franco Romana 2:2 (1:1).

Cernauji. Makkabi—Dragos Voda 2:1 (2:1). Bistrița—Beszterce. Ceramica—Tricolor 0:0, bíró dr Stanciu, az északi C) ligabajnokság első döntője, mely nagy küzdelem után döntetlenül maradt és így a bajnokság sorsát a jövő vasárnapi, Nagybányán lejátszandó második mérkőzés fogja eldönteni.

Timisoara-Temesvár. Politehnica—Banatul 2:1 (1:1) C) liga.

Brasov-Brassó. IAR—Jahn 6:0 (3:0). Constantia. Victoria—Sporting 2:2

Sibiu-Nagyszeben. Soimii—CFR 4:3. Braila. DUG—ACFR 1:0 (0:0). Iasi. Textila—DVA 4:0 (2:0).

A román-belga válogatott mérkőzés vezetésére felajánlott bírók közül a belgák a magyar Hertkát választották ki.

Ujpest—Rapid 4:0 (1:0)

Ujpest—Victoria 2:2 (1:1)

A turázó Ujpest a jugoszlávai szereplése után szombaton és vasárnap a fővárosban játszott. Első mérkőzésén szombaton nyolcezer néző, tehát aránylag kis közönség előtt kénytelen volt eldöntetlenül megelégednie a cluj-kolozsvári Victoriával szemben, amely az utóbbi gyenge szereplések után váratlanul jól tartotta magát. Az Ujpest fáradtan látszott és csak akkor adott be mindent a mérkőzésbe, midőn a Victoriának a második félidő közepén sikerült kiegyenlitenie, ekkor azonban már késő volt. Kállai mingyárt az első percben gólt ért el, melyet azonban Ceoreanu bíró állítólagos ofside miatt nem ítélt meg. A 15. percben Zsengellér átadásából Kállai lövi a vezető gólt, majd a 40. percben Cociuban II egy állítólagos fault miatt megadott 11-esből egyenlít. A második félidő 27. percében Zsengellér lövi a vezető gólt, majd Cociuban egyenlít. Az első félidőben az Ujpest nyomasztó fölényben játszott, míg szünet után a Victoria volt a többet támadó fél. Az Ujpest teljes első csapatával szerepelt: Hóry, Futó—Joós, Szalai—Szűcs—Seres, Kocsis—Pusztai—Kállai—Zsengellér—Tóth.

Vasárnap a Rapid ellen 4:0 (1:0) arányban fölényesen és könnyen győzött az Ujpest. Kállai és Zsengellér voltak a budapesti csapat góllövői, utóbbi a mezőny legjobb embere volt.

A HUNGARIA IS LEGYŐZTE A LEICESTER CITYT

Budapestről jelentik: Hungaria—Leicester City 4:3 (1:0). Megérdemelt győzelem annak ellenére, hogy az angol csapat balszerencsével is küzdött. A Hungaria góljait Titkos (2), Müller és Cseh lökték.

Ferencváros—Bocskai 5:1 (4:1). Bajnoki, a Ferencváros góljait Sárosi dr (3), Toldi és Kis lökték.

SKÓCIA—CSEHSZLOVAKIA 3:1 (2:1)

Prágából jelentik: Skócia válogatott labdarugócsapata 3:1 (2:1) arányban győzött Csehszlovákia válogatottja ellen. A skótok nagyobb győzelmet Planicka kapus fényes védése akadályozta meg. Harmencötezer néző, bíró Bauwens dr.

Newyork. Ellen Stephens olimpiai bajnoknő a 100 yardos női síkfutás világrekordját 10,5 mp-re javította.

Davis Cup-eredmények: Belgium—Svájc 1:1 Brüsszelben. Csehszlovákia—Lengyelország 3:0 Varsóban. Svédország—Görögország Stockholmban.

Schlom Asch: A nagy fal. Stefan Zweig ezt írja Asch könyvéről: Monumentális alkotás. Egy egész nemzedék tragédiája. Két hatalmas kötet. 600 lap 211 Lei Lepagenál Cluj. Postán utánvétellel. — Kérjen ingyen újdonságjegyzéket.

SZINIAZ-FILM MŰVÉSZET

OPERA MOZGÓ MUSORA:

Vasárnapról premier: Adeline, pazar kiállítású revüfilm. Fősz.: Irene Dunne és Donald Woods. Román-magyar feliratok. Szerdai premier: San-Francisco réme. Izgalmas kalandorfilm. Fősz.: James Cagney.

ROYAL MOZGÓ MUSORA:

Ma utoljára: Uj emberek. Harr yBaur és Signoret nagyszerű filmje. Claude Farrère regénye után. Az angol koronázási ünnepek legelső valódi filmje és új híradó.

Holnap, szerdán és csütörtökön csak 2 napig: Sabra. Világsikerű palesztinai film. Műsor előtt: Sokolov beszéde a zsidósághoz. 2. Purim az Erecben. 3. A telavivi Makkabiad. Az angol koronázási filmje és új világhíradó. Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9 órákor. Román és magyar feliratok.

DAVILA MOZGÓ MUSORA:

Péntektől: Mayerling. Főszerepben: Charles Boyer. Helyárak: 15, 20 és 25 lej minden béléggel együtt.

EDISON MOZGÓ MUSORA:

Csoda műsor két nyelvű feliratokkal: I. Váriete. Látványos, érdekesítő dráma. Hans Albers, Annabella, Attila Hörbiger. Görbe nap. Vigoperett. Hermann Thimigh, Hajmássy Ilonka, Heinz Rühmann, Theo Lingen. III. Híradó. Helyárak: 10 és 15 lej. Diákoknak kedvezmény. Kezdet: 3, 6 és 9 órákor.

MUNKAJ MOZGÓ MUSORA:

Csütörtökön, pénteken, szombaton és vasárnap 3, 6 és 9 órákor két világszennazár, egy helyár! I. Nők nők ellen. Az évad legnagyobb revüfilmje. Fősz.: Dick Powell, Ruby Keller és Joan Blondel. II. A 13-as kém. Izgalmas társadalmi dráma. Fősz.: Gary Cooper és Marion Davies. Helyárak: 10 és 12 lej.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy sor 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Allástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

180 lejért villanyondolólunk 6 havi garanciával. Speciális hajfestés, víz-van ondolálás és művészies parókakészítés. H. Lotti, Calea Regele Ferdinand 3. Uvárvan.

Finzler ruhafestő és tisztító. Telefon 306. Str. T. Vladimirescu 11. sz. Elsőrendű munka! Szolid árak! Pontos kiszolgálás!

Tanítványképzést vállal többféle módszerrel Ella Kozmetikai Intézet Regele Ferdinand 11. I. emelet. Tartós szépség. Ránckezelés.

Alkalmi vétel! Eredeti angol mechanikus, keresztzhuros **Förster zongora** kitűnő hangu, jókarban, 25 ezer lejért eladó. Allandó raktáron keveset használt zongorák és pianinók. Sternberg Izsák régi-ségkereskedő **ORADEA, Bulv. Regele Ferdinand 13.**

„Fatisztviselő” nőtlen, izr. vallású, 14 évi gyakorlattal, az ország három nyelvét bírja, június vagy július 1-re állást keres „fás” jellege alatt a kiadóban.

Üzlethelyiség, raktár és pince elsőjére jutányosan kiadó. Ugyanott fűszerberendezés is olcsón eladó. Mandula, Mihai Viteazul 15.

Üveges-segéd elsőrangú erő alkalmazását nyerhet Kohn Beclean, Jud. Somes.

Keresek megvételre jókarban levő saxofont. Berkovits S. Beclean, Jud. Somes.

Elsőrendű כשר ארטה vegetárius konyha, cukrászattal egybekötve. Brisszek, lakodalmak, zsurok rendezését vállalja: Adler, Regele Ferdinand 22, I. emelet. Abonensek kedvezményben részesülnek.

הוֹלִינְדָה

A **Kerem Kayemeth** e sorsdöntő órákban indítja be Erec Jiszrael egy új fontos területének megváltását. Minden zsidónak kötelessége segítséget nyújtani e nagy nemzeti terv megvalósításában. Adományozatok Emek Hule földjének megváltására!

קרן קיימת לישראל

A fehér pontos átlátszó **Sheaffer's vacuum töltőtoll** egyetlen nyomásra tisztít és tölt. A Sheaffer's töltőtollnak megvan mindama előnye, amelyet egy korszerű töltőtolltól megkövetelhetünk, ezenfelül 100%-al több tintát szív fel, mint bármely más toll.

A fehérpontos Sheaffer tollért a gyár egész életre szóló garanciát vállal. Kérjen minden papírzetben csakis **Sheaffer's tollat**

Kapható 600 lejtől 2500 lejig. Ha nem kaphat valódi Sheaffer tollat a közeli könyvkereskedésben, úgy forduljon a romániai vezérképviselőhöz: **A. Kaufman și fiul Sighet**

Királyság körülmények király, Euglása mindössvetkezett be „Journal a meg. A hiva a műhelyek, pek, amelyek cég Creusot-dig haszná-sajátítottak sor. Es az o hang. A bal lott, a jobb mentális nek pedig egy sak. Harma nélküli. Pedig való tember: F Schneider a gyukirálysa tendő előtt, creusoti üze az új cég: kor egy da Le Creusot, országban, Schneiderek a kisajátítá dekesebb hadiszereke Nem arat a két fiatal cois-Adolph magára ves cia gazdasá Schneider-f talon kerül kor már így kop hivatal vid idő mul ház egy va Mindketten mazottjai. szállítások verizleteke egy ágyu cégfőnök, a mindmáig a Schneide toruban sa teket bony anyagi bajk creusoti üz részt a Se der fivérne

De ez a fából volt egyszerű alatt alapságnál. A vénytársas pitják: 2,6 nak kell k aligha töb vény lehet gyon optim ágyuziletr ték a Seil guk van bizonyos vállalat m nukba ker

Ez az o technikai Eugene kó ciaország get az ipa ták tel a területén ki az első pek az els éppen az megindul kétségbees mint még téktelen k visz háboz og, mer gyártani a Ebben Schneider fegyverüz litikában „polgárkitatja ma kamarába Eugène f csit megszét, de a

SCHNEIDER-CREUSOT

vagy

a francia ágyukirályság vége

Királyságok összeomlása rendszeresen izgalmas körülmények között történik. A francia ágyukirály, Eugen Schneider-Creusot detronizálása mindössze néhány soros rendelettel következett be, amely a francia hivatalos lap, a „Journal Officiel” egyik számában jelent meg. A hivatalos lap közli, hogy „mindazok a műhelyek, berendezések és különleges gépek, amelyeket a Schneider Fivérek és Társai cég Creusot-ban hadianyagok előállítására eddig használtak, a francia állam javára kizárólagosan átadottak”. Egy szóval se több, alig négy sor. És az országban ugyiszlóval semmi visszhang. A baloldal nem tiltakozik a győzelem fölért, a jobboldal nem tiltakozik. Még szentimentális nekrológok se hangzanak el, aminők pedig egy százéves cég eltűnésekor szokásosak. Harmadosztályú temetés, kórus és zeneközlés.

Pedig valóban éppen száz éve, hogy két fiatalember, Francois-Adolphe és Joseph-Eugene Schneider megalapította ezt a most eltűnő ágyukirályságot, majdnem a napra száz esztendő előtt, 1836 március 15-én került fel a creusoti üzemek kapura friss aranybetűkkel az új cég: „Schneider Frères et Cie”. Már akkor egy darab francia történelmet jelentett Le Creusot, ez a kis helység Közép-Franciaországban, a Saone et Loire megyében és a Schneiderek kezén ez a történelmi háttér — a kisajátítás napjait — még szélesebb és érdekesebb lett. Háromszáz éven át mindig hadiszereket gyártottak Le Creusotban.

Nem aranybánya tehát, amiért 1836-ban az a két fiatalember, innen a harmincon, Francois-Adolphe és Joseph-Eugene Schneider magára veszi a vállalat gondját. Mint a francia gazdasági életnek annyi nagy tényezője, a Schneider-fiúk is Elzászból származnak. Fiaitalon kerülnek Párizsba, ahol az egyik az akkor már igen tekintélyes Seillière bankháznál kap hivatalnok alkalmat. Az ügyes fiú rövid idő múlva behozza öccsét a Seillière bankház egy vasgyári vállalatához, Sedan mellett. Mindketten tehát a Seillière bankház alkalmazottjai. Ez a bankház nem utolsó hadiszállítások terén: már XIV. Lajos alatt fegyverüzleteket finanszírozott és ugy mellékesen egy ágyuöntőnek tulajdonosa. Az egyik cégfőnök, a későbbi báró Seillière, akinek fia mindmáig részese és igazgatója tagja volt a Schneider-műveknek, körülbelül minden háborúban saját számára is sikeres hadi üzleteket bonyolított le. Nem kétséges, hogy az anyagi bajokkal küzdő, rosszul foglalkoztatott creusoti üzemek átvételéhez a tőke tulajnom részét a Seillière bankház adta a két Schneider fivérnek.

A nagy chance: III. Napoleon

De ez a két elzászi fiatalember nem olyan fából volt faragva, hogy beérte volna egy egyszerű strohmanni szereppel az ő nevéük alatt alapított új le creusoti részvénytársaságnál. A „Schneider Frères et Cie” részvénytársaságot négy millió frank tőkével alapították: 2,6 millió frankot a régi tulajdonosoknak kell kifizetni — és ebből a négy millióból aligha több mint 400.000 frank értékű részvény lehetett a két Schneider fivéré. De nagyon optimisták voltak a Schneider fivérek az ágyuüzletre, mert már az alapításnál kikötötték a Seillière bankházzal szemben, hogy joguk van minden évben megfelelő haszonnal bizonyos számú részvényeket átvenni, amíg a vállalat majoritása ténylegesen az ő tulajdonukba kerül.

Ez az optimizmus Joseph-Eugene Schneider technikai előrelátásából táplálkozott. Joseph-Eugene korán felismerte az akkor még Franciaországban alig használt gőzerő jelentőségét az ipar számára. Le Creusot-ban állították fel a Schneider-üzemben Franciaország területén az első gőzhámort s innen kerülnek ki az első hasznavehető gőzmozdonyok és gépek az első francia gőzhajó számára is. Csak éppen az ágyu- és fegyverüzlet nem akart megindulni. Európa a fegyverkereskedők kétségbeesésére ebben az időben olyan békés, mint még soha. Franciaország néhány jelentéktelen kolonialis expedíciót eltekintve nem visz háborút és a fegyverexportüzlet se mozog, mert az egyes államok kezdik odahaza gyártani szükségleteiket.

Ebben az első békés évtizedben a két Schneider fivér azonban felismeri, hogy aki fegyverüzlettel akar foglalkozni, annak a politikában is szerepet kell játszania. Még a „polgárkirály”, Lajos Fülöp alatt bevesztette magát Francois-Adolphe Schneider a kamarába és helyét halála után Joseph-Eugene foglalja el. Az 1848-as forradalom kicsit megzavarja a Schneider-művek fejlődését, de az államszociális kísérletek anyagi

eszközök híján hamar csődöt mondanak, a „nemzeti munkaműhelyek” becsuknak és amikor Louis Bonapart megválasztják a köztársaság elnökévé, Le Creusot es a Schneiderek fölött ismét kitisztul az ég.

Joseph-Eugene Schneider hamar felismeri honnan fúj a szél. Amíg más francia nagyiparosok vonakodnak a különös köztársasági elnök zászlaja alá állni, Joseph-Eugene Schneider aktív bonapartistának mutatja magát. Csak természetes, hogy Louis Bonaparte kereskedelmi és mezőgazdasági miniszterré nevezi ki Le Creusot okos és előrelátó főnökét. Az államcsíny után, amikor Louis Bonaparte, mint III. Napoleon trónra lép, első dolga Joseph-Eugene Schneidert a törvényhozó testület elnökévé kinevezni. A korszak semmi feltűnőt nem talál abban, hogy ugyanakkor a Schneider és Társa részvénytársaság alapítókéjét négy millióról tíz négy millió frankra emeli fel és megrendelést kap négy hadihajó szállítására a francia tengerészet számára.

Megtisztelések és anyagi sikerek egyidejűleg érik III. Napoleon alatt Joseph-Eugene Schneidert. A Banque de France egyik

„régensévé” választja, — a Schneider-ház a Blum-kormány napjait legdöntőbb faktora volt a francia jegybanknak és egyike ama kétszázaknak, akik ellen Franciaország valószínűleg fellázadt — és a császár a francia becsületrend nagykeresztésévé teszi. A világ még azt hiszi, hogy III. Napoleon az európai béke öre, amikor Joseph-Eugene Schneider már régen ismeri a császár expanzív tevéit és tudja, hogy a német-francia háború is elkerülhetetlen. A Krim-háború, az 1859-es osztrák háború után a megrendeléseket Schneiderék számára és álmait betetőzi, amikor 1870-ben a német hadüzenettel nem kevesebb, mint kétszázötven új ágyuüzet szállítására kapnak megrendelést. Talán nem a Schneidereké a Le Creusot-i gyár részvényeinek túlnyomó többsége, de kifelé csak a Schneiderek látszanak és a tényleges hatalmat is ők tartják kezükben. Ha nem is olyan szigorú családi vállalkozás, mint az esseni Kruppé, mégis a Schneider-család uralkodik diktatórikusan a kevészámú idegen részvényes felett, beleszólást nem engedve az ügyek intézésébe.

Az egész világ fegyverszállítói

Egy napon úgy látszik, hogy az egész ágyukirályság éppen akkor omlik össze, vagy süllyk ki a Schneiderek kezéből, amikor azt hiszik, hogy hatalmuk és vagyonuk tetőpontján vannak. 1870 szeptember 4-én Joseph-Eugene Schneider ül a kamara elnöki székében, amikor bejelentik, hogy III. Napoleon nem tér többé vissza Franciaországba. A kétségbeesett parlament a szó szoros értelmében lekergeti az elnöki székből az ágyuagyóst, aki nemcsak meggazdagodott az elvesztett háborúban, de annak talán egyik felidőzője is volt.

Thiers, a harmadik köztársaság miniszterelnöke bejelenti, hogy a hadiszeregyártást államosítani szándékozik és a Le Creusot-i Schneider-műveket ki fogja sajátítani. De mielőtt a terv még kézzelfogható formákat vett volna fel, a köztársaság polgári alapon, a magántulajdon szentségének tiszteletével rendezkedik be és amikor 1875-ben Joseph-Eugene Schneider meghal, huszonhétmillió alapítókévé Le Creusot vitatlanul Franciaország legnagyobb ágyuágyára és hadfelszerelési üzemé.

Az alapító örökösei Adolphe-Henry és a ma is élő, sőt az üzemek élén álló Eugène Schneider gazdaságilag és politikailag tovább járnak a kijelölt utat. Mindketten tagjai a parlamentnek: Adolphe-Henry mint royalista és Eugène mint jobboldali köztársasági. Az európai bizonytalanság és a világháborúra való készülődés valóságos aranyesőt ont szakadatlanul a Schneider-művekre. Nemcsak Franciaországot látja el ágyuval és fegyverekkel, a hadfelszerelés minden szükségletével Le Creusot, hanem szívesen gondoskodik más országok ilyen szükségletéről is.

Közvetlenül a háború kitörése előtt egy sajtóbejelentésről szóló jelentésben olvasható, hogy milyen bizalmat élveznek Schneiderek az egész világon. „Békésen fekszenek egymás mellett román páncélos hajók alkatrészei, a japán tengerészet hasonló szükségletei, a japán ágyuk mellett a kínai ágyuk, nem szóva kisebb európai és amerikai államok megrendeléseiről”. És hogy a kapcsolatok még szorosabbak is legyenek, a Schneider-ház részese is vállalt az osztrák Skodának, az orosz Putiloffnál. A párizsi tőzsde a világháború előtti utolsó esztendőben kétszázmillió arany-

frankra becsüli a Schneider-művek részvényekben kifejezett vagyonát.

A világháború után Schneider-Creusot az egyetlen nagy európai hadfelszerelési konzern, amely nemcsak megőrizte hadinyereségét, de mindenképpen sértetlenül került ki a háborús bonyodalmakból. Armstrong és Vickers, a két legrégebbi angol hadfelszerelési üzem éppúgy összeomlik, mint az olasz Itva és Ansaldo, a Putiloff-műveket elnyeli a bolsevizmus, a Skoda-műveket az osztrák tulajdonosok kénytelenek átengedni Csehszlovákiának, a határszéleken fekvő francia nehézipari üzemeket megszállják és részben elpusztítják a német csapatok, de a Közép-Franciaországban fekvő Le Creusotba nem érnek el a hullámok és akinek háború után sürgősen szüksége van ágyukra és hadfelszerelésre, annak az anyagi és technikai tekintetben sértetlenül maradt Schneider-Creusothoz kell fordulnia. Egy világ omlott össze a háborúban, de Schneiderék ágyukirályságának trónja egy pillanatra se ingott meg. Sőt.

Az öregedő — ma hatvankilenc éves — Eugène Schneider mellett egy üzleti zseni nőtt fel és vette át ebben az időben az ügyek irányítását. Achille Fournier-nek hívták és valamikor házitanító volt a Schneider-fiúk mellett. Ez a Fournier észrevette, hogy milyen expanzív lehetőségek kínálkoznak a győzelmes Franciaország által megszállt európai politikai konstellációkban. Fournier átveszi a Schneider-Creusot művek számára a Franciaországhoz visszacsatolt elzász-lotharingiai bányász- és kohóüzemek legnagyobb részét és — zseniális előrelátással — adósa marad az államnak a vétellárral. Ezt az egész elzász-lotharingiai vagyonszaporulatot a Schneider-ház a zuhanó frank idején óriási inflációs nyereség mellett vette brókába. És mielőtt még a békeszerződéseket aláírták volna, Achille Fournier megszerzi Csehszlovákiában a Skoda-művek majoritását, erős részesedést vesz a Frigyes főherceg által alapított csehszlovák Berg- und Hüttenwerks Gesellschaftnál, Csehszlovákia legnagyobb érc- és szénbányavállalatánál, megszerzi a lengyel állam területére kerülő Huta Bankova acélüzemeket és nagy részvénytárcsát szerez a Niederösterreichische Escomptgesellschaftól Bécsben

Mindennapi széklet
nem elegendő; annak alaposnak is kell lennie!

A forgalomban levő számtalan hashajtó közül csak igen kevés tölti be teljesen hivatását. A hashajtónak nem szabad drasztikus hatásnak lennie, hanem hatását progresszíve, fokról-fokra kell kifejtenie. A „Leopills” tökéletesen megfelel ennek a követelménynek. Minthogy teljesen speciális módszer szerint préselik, e pilulák úgy oldódnak fel, hogy érintkezésbe jutnak a béllel majdnem teljes hosszában. Ezzel megakadályozzák a violsos ürülést, egyidejűleg azonban fájdalommentes és legelőndő székletet biztosítanak és az álmot egyáltalán nem zavarják. Kizárólag növényi anyagokból készült.
D o b o z o k 30.— és 80.— leért minden gyógyszerárán és árogériában kaphatók.

és — a Magyar Általános Hitelbanknál Budapest. Ezt az óriási ipari és pénzügyi birodalmat Eugène Schneider és első munkatársa, Fournier — aki 1921-ben egy balesetnél életét vesztette — az Union Européenne Industrielle et Financière című francia holding-társaságban foglalta össze. Fournier már úgy hunyta le szemét, hogy Schneider-Creusot konzern megnyerte a háborút és a maga számára a békét is. Azt a békét, amelyben sokkal több fegyverre van szükség, mint volt valaha a háborúban.

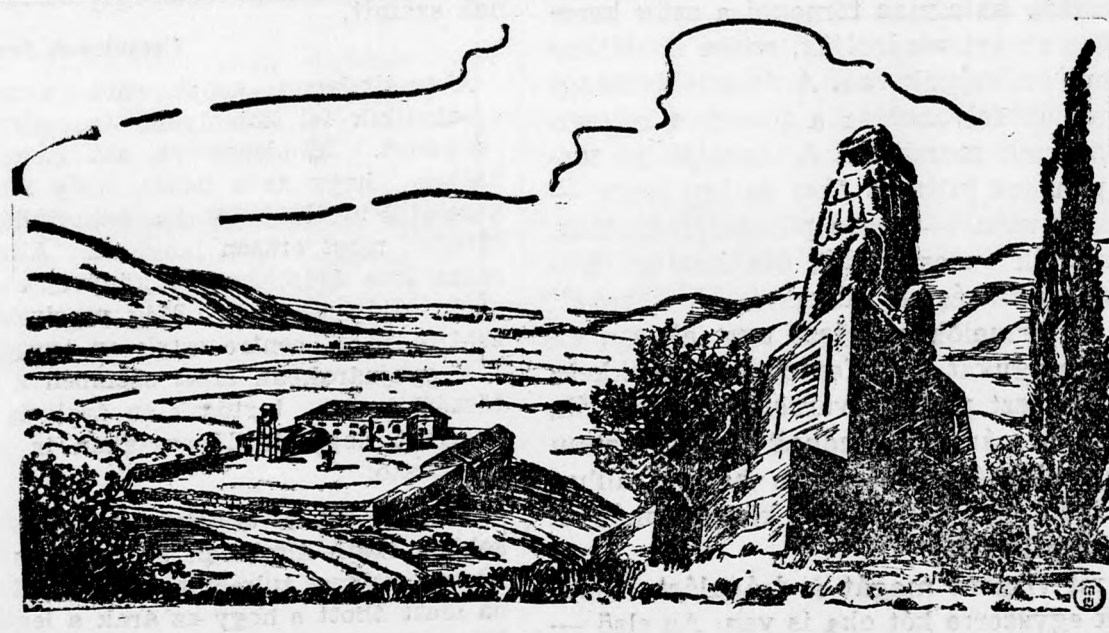
Kár volt elüldözni Paul Faure-t

A Schneiderek üzletük gigantikus méretei mellett is megmaradtak tipikus francia kispolgároknak. Amíg a Kruppok már két generáció előtt a gyártól messzebb egy dombtetőn hatalmas kastélyt építettek maguknak Essen fölött, a Schneider-család ma is ott rezidál Le Creusot gyárkéményei között. Szemben a Le Creusot-üzemek főbejárataival, a műhelyek között áll a „Chateau de la Verrière”, az öreg principális régimódi villája. A közel 70 éves Eugène Schneider ma is személyesen fogad minden külföldről érkező vendéget és mint a társaság elnöke, szuverén hatalmat gyakorol. Bizonyos patriarchalitást akartak megőrizni a Schneiderek a munkásaikkal szemben is: atyai jóssággal és szigorral igyekeztek fegyelmet tartani és rossz béreket fizetni. Le Creusot harmincezer munkása és lakosa, aki mind függőségen volt a Schneider-gyártól, nem volt érzékeny a patriarchalitás iránt és már a háború alatt szocialista képviselőt küldött a parlamentbe és szélsőbaloldali polgármestert választott. A háború után mindkét állást egyetlen személy foglalta el: a francia szociáldemokrata, Paul Faure. Ez a választás lett a Le Creusot-i ágyukirályság végzete.

Eugène Schneider és August Fournier mindent elkövettek, hogy az „idegent”, a „betolakodót” elkergessék Le Creusot-ból. Ez az akció sikerrel járt. Paul Faure előbb elvesztette a polgármesterséget, aztán a mandátumot. De fölttkára maradt a szociáldemokrata pártnak. És amikor a Blum-kabinet megalakult, ez a Paul Faure mandátum nélkül miniszter lett a kabinetben. Az ő kezébe került a Le Creusot-üzemek államosítása és most a Schneider-Creusot hadfelszerelési üzem kisajátítása. A parlamentben Paul Faure törvénye kétötöd többséget kapott. Mellette szavaztak túlnyomórésben a polgári képviselők és szenátorok is, mert mindenki ismerte az egykori Le Creusot-i polgármester vezető gondolatának helyességét:

„Amíg a hadiszállításokon a magántőke kereshet, addig béke nem lehet a világon!”

A Schneider-féle ágyukirályság ezzel véget ért. De száz év munkája nem volt hiábavá. A francia állam nem vette el Schneiderekétől a bányákat, a lokomotív- és motorgyárakat, a villamosági társaságokat, a bankérekeltésgeket, nem sajátította ki természetesen a külföldi érdekeltségeiket sem. De a kisajátítás nem történt oroszmódra, mert az átvett hadfelszerelési üzemekért közel félmilliárd francia frankot kapnak a Schneider-művek. És ha ezzel nem érnék be, akkor módjukban van Franciaország legfelsőbb bíróságához, a Conseil d'état-hoz fellebbezni, amely esetleg még méltányosab átvételi árat állapíthat meg. Ha az öreg ágyukirály, Eugène Schneider, a Schneider-ház mai feje és az alapító fia, most október 28-án megüli hatvankilencedik születésnapját, lesz mit aprítani a tejbe. Ha talán úgy érzi, hogy királyságától megfosztották, még mindig királynak tekintheti magát, akitől éppen csak birodalma egyik területét szakították el. Persze azt a területet, amelyen legtöbbet lehetett keresni: az ágyukirályságot. Az öreg emiatt mostanában már csak három-négy órát alszik naponta. A francia polgárok milliói viszont biztosan nyugodtabban alszanak, amióta egy ágyukirály helyett maga a köztársaság vigyáz a Le Creusot-i ágyuk utjára. (B. I.)

A legjobb zsidó Skodának: Uj kolóniák létesítése, minden dunam föld, amelyet zsidók betelepítenek, a legfontosabb argumentum a kantonizálás ellen. Lehet ezt világosabban látni, mint Felső-Gallileában?

FILM
ET
ORA:
azar kiállítás
ne és Donald
ratok.
réme. Izgal
ames Cagney.
ORA:
yBaur és Sig
aude Farrère
koronázási ün
nje és új hir
csak 2 napig
nai film. Mü
a zsidósághoz
telavivi Mak
s filmje és új
lete: 3, 5, 7 és
r feliratok.
ORA:
ppen: Charles
25 lej minden
ORA:
tokkal: I. Va
esztítő dráma.
ttila Hörbiger,
mann Thimigh,
hmann, Theo
rak: 10 és 15
Kezdeté: 3.
ORA:
ton és vasár
világsszenzáció,
len. Az évad
sz.: Dick Po
Blondel. II. A
adalmi dráma.
Marion Davies.
GEK
lej, vastagab
hirtetés 20 lej
kedvezmény.
endő. Jelleg
a portóbélyeg
6 havi garan
vas ondolálás
I. Lotli, Calea
Telefon 505.
rendi mun
gálás!
bbféle mód
Regele Fer
zépítés. Ránc
mechanikus,
ra
zer lejért el
használt zon
Iszák régi
ulv. Regele
allású, 14 évi
nyelvét bírja
t keres „fás”
ce elcséjére ju
szerberendezés
Viteazul 15.
alkalmazást
mes.
an levő saxo
Somes.
árius konyha,
szek, lakodal
a: Adler, Re
bonensek ked

A világ rabnépessége

Egy előkelő angol jogászigazgató érdekes statisztikája a Népszövetség előtt

Palesztinában van aránylag a legkevesebb rab az egész világon

„A világ rabnépessége” ez a címe annak a rendkívül érdekes statisztikai kimutatásnak, amelyet a Howard League For Penal Reform terjesztett most a Népszövetség elé. Ez az előkelő angol jogásztársaság, amelynek tagjai közt a jogászokon kívül papok, képviselők és az angol szellemi élet kiválóságai foglalnak helyet, egész világra kiterjedő szervezettel a büntetőjog humanitárius reformja érdekében fejt ki működését.

A ligának az egész világ fogolylétszámáról most megjelent kimutatása meglepő adatokat hoz a nyilvánosságra. A statisztikából csak néhány ország hiányzik, így például Európából Albánia, Spanyolország, Oroszország, Görögország, Portugália és Törökország. A statisztika tulajdonképpen az 1935. évi adatokat tartalmazza és így érdekes összehasonlításokra nyílik alkalom. Az európai országok fogolylétszámának összeállítását a következők:

Ország	A lakosság száma	Fogoly létszám	100.000 lakosra esik
Ausztria	6.760.233	7092	104,9
Belgium	8.275.552	5046	61
Bulgária	6.090.216	9256	152
Esztország	1.126.413	3100	275,2
Dánia	3.550.666	1557	43,8
Irország	3.033.000	588	19,4
Finnország	3.738.532	8669	231,8
Franciaország	41.834.923	23.409	55,9
Nagy-Britannia	39.952.377	11.943	29,9
Magyarország	8.898.367	8613	96,7
Olaszország	42.217.000	53.389	126,4
Lettország	1.950.502	4124	212,6
Litvánia	2.476.154	4000	161,5
Norvégia	2.814.194	1607	57,1
Hollandia	8.392.102	4398	52,4
Lengyelország	31.948.027	48.157	150,7
Románia	19.033.363	10.251	53,8
Svédország	6.233.090	2401	38,5
Svájc	4.066.400	6704	164,8
Csehszlovákia	14.729.536	9975	67,7
Jugoszlávia	14.513.706	7400	50,1

Ebből a statisztikából az a meglepő adat bontakozik ki, hogy Európában aránylag a legtöbb fogoly az északi államokban, Esztorországban, Finnországban és Lettországban van, de különösen meglepő, hogy nyomban ezután következnek Svájc, ahol 100.000 lakosra több mint 164 rab jut. Ezután következnek Litvánia, majd Németország, amelyek statisztikájára azonban megjegyzni az összeállítás, hogy ebben nem szerepelnek a koncentrációs táborok rabjai. A legkevesebb fogoly aránylag Angliában és Dániában van. Meglepően kevés fogoly van Romániában és feltűnően sok Svájcban.

A statisztika közli a más világrészek „fogolyképeségét” is. Afrikában például a legtöbb rab Dél-Afrikában van, ahol 100.000 lakosra 232,8 és Dél-Rodéziában, ahol 100.000 lakosra 224,1 fogoly jut. Az ázsiai országok közül hiányzik többek közt Kína adata, de viszont kiderül, hogy a világon a legtöbb fogoly Észak-Indiában található, ahol 100.000 lakosra 290,3 rab jut az 1931. évi statisztika szerint. De ugyancsak Ázsiában létezik az az ország, amelynek legkevesebb fogoly van. Ez az ország Palesztina, amelynek 1.261.000 lakosa közül 1935-ben 2152 volt letartóztatásban, vagyis 100.000 lakosra itt 17,1 fogoly jutott, Kanadában az arányszám 114,7, az Egyesült Államokban pedig 153 fogoly jut 100.000 lakosra. Dél-Amerikában a legtöbb rab Paraguay börtöneiben ült 1935-ben, Ausztráliában pedig 100.000 lakosra 57,2 fogoly jutott.

Százharminc keresztény vezetőegyeniség aláírásával felhívás jelent meg, hogy amerika népe lámogassa a Palesztina-ügyet

Püspökök, egyetemi rektorok és tekintélyes polgárok szimpátia-nyilatkozata

Newyork, május 17. Amerika keresztény egyházainak százharminc vezetőegyenisége manifesztumot bocsátott ki, amelyben felszólítják az amerikai kereszténységet, hogy támogassa a cionista ügyet. A felhívás, amelyet püspökök, felekezeti egyetemek rektorai, továbbá szociális, kulturális és pedagógiai intézetek irányítói írtak alá, így hangzik: „Alulírottak a legtelegebb szimpátiával kísérik azokat a törekvéseket, amelyek egy Palesztinában való szabadállam megteremtésére irányulnak, hogy ott a lehető legnagyobb számban helyezkedhessenek el az üldözösek: miatt hontalanná vált zsidók. A zsidó otthon ujjáépítése a kulturális újjászülést célozza, amely egyúttal fizikai regenerációt is jelent ama tízezrek számára, akik Palesztinába

jönnek. Mint ilyen tehát megérdemli a keresztény nyilvánosság részvevő érdeklődését. Az Egyesült Palesztinai Alapokban (United Palestine Appeal) látjuk eszközét annak, amelynek segítségével Amerika zsidói megteremtik a pénzalapot, hogy lehetővé váljék minél több férfi, nő és gyermek betelepítése Palesztinába, ahol szabadon élhetnek. Osztrák zsidóhíttű amerikai polgártársaink együttes részvételével, akik pénzeszközök mobilizálásával azon dolgoznak, hogy segítségére legyenek üdvözölt testvéreinknek. Öszintén reméljük, hogy a zsidók adakozásra való felhívása visszhangra fog találni származásra és vallásra való tekintettel minden amerikai ember szívében.”

KÖZGAZDASÁG

Gazdasági hetiszemle

- Banati levél -

Mindinkább közeledünk a nyári holtszetonhoz s ez a körülmény már most veti elő, — az egész vonalon — a közeledő üzletlenség árnyékát. Az adott helyzetben azonban súlyos bajnak számít az is, hogy az árak minden tekintetben felfelé ivelő tendenciát mutatnak, amivel szemben a kereseti lehetőségek pangának, illetőleg olyan nivón mozognak, hogy semmiképpen sem tudnak lépést tartani a követelményekkel: az árak horribilis emelkedésével.

Gazdasági keresztmetszet

A jelenlegi szituációval kapcsolatosan alkalmunk volt több illetékes gazdasági faktorról, kereskedőkről, gyárossal és iparral beszélni, akik szinte egybehangzóan a következő megállapításokat tették:

— A való helyzet az, hogy közel másfél éve állandó emelkedés hatása alatt áll a belföldi piac. Nyilvánvaló, hogy ez az emelkedés szoros összefüggésben áll magával a nemzetközi piaccal és azokkal a gazdasági szimptomákkal, melyek uton-utófélen azt a konkluziót, tanulságot vonhatják le a „számottevő” faktorokkal, hogy a világgazdaság a jó úton halad: — konjunktúránk van! Valóban, konjunktúra van, de ám olyan konjunktúra, melyben nem igen van közönet. Egyoldalú és pedig: a termelvények horribilis ármagaslatot érnek el, tehát egyesek fantasztikus profithoz jutnak, de ezzel szemben a széles néprétegek ugyanannyit, vagy még kevesebbet keresnek, mint két-három évvel ezelőtt.

— Ez az utóbbi körülmény viszont azt jelenti, hogy voltaképpen — a látszat, a nagy árukereslet ellenére — nagy árufelhalmozódás esetével állunk szemben. A fogyasztók hatalmas tömegei a szűk keresetből csak azt vásárolják, amire elődázhatatlanul szükségük van. A falusi lakosság, a termelők felvonulása a piacokra is csak átmenetinek mondható. A tavalyi jó termés pénzhez juttatta őket és így hogy — annyi év után — végre pénzt láthattak, beszerezték az esztendő őta immár nélkülözött szükségleti cikkeket. Most tehát, hogy a termelők egyrészt ugy, ahogy, ellátták magukat a legfontosabb árucikkkel, másrészt pedig a városi fogyasztók, valójában már nem tudnak lépést tartani az áremelkedéssel — olyan helyzet állhat elő rövidesen, melynek következményei beláthatatlanok.

—A mi viszont magát a drágulást illeti, ennek egyszerre két oka is van. Az első — mint már fentebb is mondtuk — a belföldi áremelkedés szoros összefüggésben áll a nemzetközi helyzettel, a másik: — ez pedig a legfontosabb — a belföldi árakra közel két éve olyan illeteket róttak ki,

— hogy ezek az illetek aztán — magától értetődően — megérlelték a mai helyzetet.

Nyomott a hangulat a bankpiacon

Függetlenül a közelmúltban lezajlott hivatalos ünnepektől, — melyek már ab ovo csökkentik az üzletet — maga a helyzet olyan, hogy nagyobb méretű tranzakciókba nem igen bocsátkoznak bele a gazdasági tényezők. A bankok is igen tartózkodóak, helyesebben: a komoly ügyfelek tartózkodnak minden hiteltől és a bankok is nagyon gondolkodnak mielőtt bármilyen kölcsön összeget folyósítanak.

Ez a nyomasztó atmoszféra, kétségtelenül, szoros kapcsolatban áll azokkal a politikai megnyilatkozásokkal, melyek ma dominálják a kedélyeket és magát az ország hangulatát is. Pop Valer miniszter nemzetvédelmi törvényrendelet-tervezete — tehát már maga a gondolat — mély lehangoltságot idézett elő a pénz- és gazdasági piacon egyaránt.

Bankrelációkban egyébként megállapítható, hogy az utóbbi időben, a betéttöke képződés — ha mindjárt nem is szünetel teljesen — erősen visszaesett. De visszaesést mutatnak — a bankszakmával kapcsolatosan — az export-import üzletek is. A helyzetre talán a legjellemzőbb, hogy a Banca Nationala ezidő szerint több deviza felett rendelkezik, mint amennyi az importtal kapcsolatos importüzletek céljaira kellene. Vagyis: ez azt jelenti, hogy pillanatnyilag az áru, helyesebben a nyersáru behozatal minimumra csökkent.

Az adott helyzet ellenére bankkörökben bizakodóan néznek a további üzleti kialakulások elé s általában hisznek abban, hogy ez a mostani állapot csak átmenetinek számít.

Csendes a textilpiac is

A textilpiacon ezidő szerint nem igen jellemezhetünk fel komolyabb és említésreméltó eseményt. Mindenesetre, azt megállapíthatjuk, hogy az a hosszú, mely hosszú időn keresztül uralta például a pamutvilágpiacot s töszdét, most erősen lanyhult. Általában 10 százalékos árcsökkenést könyvelnek el newyorki relációkban is. Még precízebben 15,25 centről 13,55. centre estek az egységárak.

A gyajuárakban ezzel szemben a — világtöszdéken — tartósak az árak és maga az irányzat nagy általánosságban is szilárdnak mondható.

Ami magát a textilpiacot világvonlatokhoz illeti, általában az a vélemény, hogy itten a helyzet túlméretezett spekuláció hatása alatt állott s hogy az árak a legtöbb cikkben estek, csak ennek a spekulációnak reakciójaként könyvelhető el.

A belföldi piac a román husvéti ünnepek után lecsendesült, illetőleg a katolikus és zsidó pünkösd nem igen éreztette hatását, Április második fele azonban nem bizonyult

Egyetemi tanárok által megállapított hatás a

BIXADI-VIZ,

amely a gyomor-, bél-,epe-, hólyag- és gyomorégési fájdalmak ellen a legjobb, mert fogyasztása enyhén, biztosan és mindig kellemesen hat. Kapható mindenütt. 25 üveg vételénél a forrásnál is megrendelhető. Adm. Izvorului Bicsad, jud. Satmare.

rossznak, — az áruk, a kimondott szükség-árak elég élénk keresletnek örvendtek. Itt is megérzik, hogy pár hét leforgása alatt az egyes áruk 5—10, sőt: 10—12 százalékos áremelkedést is elértek.

A gabonapiac hírei

A piac csendes s ezidő szerint az a helyzet, hogy az új termésig aligha lehet szó olyan tempóról, mely változásokat idézne elő és nagyobbarányu üzleti lehetőségeket vetne fel. Pillanatnyilag az exportörök a már korábban kötött üzletek lebonyolítására szorítkoznak. A külföldi különben új kötések iránt nem érdeklődik. Az üzlet tehát főleg belföldi számlára bonyolódik le, ami abból áll, hogy a még megievol készletek iránt inkább a belföldi nagymalmok tanúsítanak érdeklődést.

Szakkörökben különben is az a vélemény alakult ki, hogy most már június második feléig, amíg az új termés megjelenik a piacon — általános jellegű szélcsennel kell számolni. Egyébként is ma már senki se hajlandó nagyobb mérvű tranzakciókba belemenni, mert hiszen az új termés új konstellációkat, lehetőségeket fog felvetni s ezek a momentumok az árak körül is — nyilvánvalóan nagy eltéréseket fognak előidézni.

A lábónálló termés különben a legvérmesebb reményekre jogosíthatja fel mindazokat, akik az ország mezőgazdasági problémáit szívókönnny viselik. Vannak olyan vélemények is, mely szerint az új termés — ha csak valami elemi csapás közbe nem jön — még a tavalyi rekordtermést is tud fogja szárnyalni. Ez pedig — kapcsolatosan az általános világtérmeési kilátásokkal — természetesen az árak csökkenéséhez fog járulni. Vagyis: az új termés új árakat fog kreálni s ez a körülmény már elegendő arra, hogy — mint fentebb is mondtuk — a teménykereskedelmet ezuttal minden komolyabb üzleti tevékenységtől viszsztatartsa.

Nemzetközi viszonylatokban érdekes hírek futottak be az érdekeltekhez. Ezek a hírek főleg Argentína helyzetével foglalkoznak s sorjában arra mutatnak rá, hogy az Argentína, mely legutóbb rekordtermést produkált, ezidő szerint a korábbi nagyarányu export folytán — komoly krízissel küzd a buza-önellátás tekintetében. Vagyis: mihielyt Argentína betakarította termését, az európai importra szoruló államok valóságos megröhamozták s Argentína mindaddig, míg vevő volt, megszakítás nélkül szállította a búzájat. Ugyilatszük, ez a politika most megfoszult a magától.

Gabonapiac: A banati piac igen csendes. A nem nagy kínálat mellett kereslet majdnem egyáltalán nincs. A árak viszont a következők: 78 kilós buza 485, 79-es 490, továbbá tengeri: 280—285, zab 320, takarmányárpa 380, tavaszi árpa 420, muharmag 410, tölkmag 750 —820 lej mázsánként. (f. m.)

Váltsátok meg a sékelt

a 20-ik jubiláris cionista világgkongresszus választásaira!

1897
1937

שנת התחדות הציונים
הקונגרס הציוני ה-20
שקלו את השקל

HAMAR FÁRAD
FÁJNAK A LÁBAI

MEGSZÜNIK MINDEK
LÁB FÁJDALMA HA
AESCULAP
CIPŐ BETÉTET VÉTEL
KAPHATÓ:
"CARMEN"
CIPŐLEAKKATBÁN

Kapható minden jobb cipőüzletben.

Az első születe

Louis Jacques...
Különösen ha a...
által 1884-ben f...
fényképezést is f...
lálomány csakham...
képek rögzítését...
szés szerint való...
rádió kétségteleg...
geesebb tényezői...
zés közvetve vag...
be is bekapcsoló...
technika, másre...
sokszorososan ösz...
A mai életnek el...
képezés. Nincs a...
zsukuóban, vag...
amelynek ne...
é ma már olyan...
vagy közvetlenül...
kapcsolatba a fé...
domány egyenes...
zés nélkül. A fé...
rad Wilhelm Rö...
óriási tudomány...
jelentő kihasznál...
Ujjában a né...
franciáktól a fé...
csőségét. A ném...
vü német orvos...
tett anyagra pr...
képét. Schulze a...
ziteni. A kép fé...
lott, elmosódott...
joggal követelhe...
dicőségét. Hisz...
ben már fényérz...
fiákat készített...
hetők. A marada...
reotyp, ahogy fé...
nül a francia De...
Nicéphore Niépce...
től származik...
már nem élte m...
erre sok család...
zés igazi jelent...
közölte az első...
különösen az a...
kedvező. Két év...
François Arago...
akadémia tagját...
tal felajánlotta...
mányának. Arag...
mány nagy hon...
részletesen ism...
vagy azon év ju...
vén Daguerren...
Niépce fiának 4...
tosított. Az e...
csodálata fogad...
képzőművészek...
zók tartották...
Csakhamar meg...
hadjárát: karri...
a nevelésessé...
vel. Hasztalan...
zás, a daguerre...
mulva feltalál...
biztosították a...
Az első fény...
retől származ...
gított, merev...
Lajos Fülöp k...
napsütésben me...
va Nadar, a ké...
gömbből fényké...
napság nagy s...
zés alapját. 187...
lása idején a f...
ról elnevezett...
fényképezéselke...
szerencsétlen...
szok kezébe ke...
fényképekkel...
1854-ben bevez...
való nyilvántar...
A fényképez...
kitinően haszn...
köznek is bizon...
sok is hagyta...
pontból kifogás...
második harm...
angol Hill port...
későbbi fényké...
tások alá kerül...
tak kikerülni é...
fényképezés sa...
ró művészi form

HIREK

Az első fénykép születésnapjára

Louis Jacques Mandé Daguerre párizsi dísztettervező-művész 1837-ben adta közre az első „Daguerrotyp”-et. Pontosabban: elsőként rögzítette kémiai uton maradóan a camera obscura képet. Daguerre találmánya az a obscura képet. Daguerre találmánya az a obscura képet. Daguerre találmánya az a obscura képet.

A fényképezés jelentősége napjainkban már-már a könyvnyomtatással vetekszik. Különösen ha a newarki Hannibal Goodwin által 1834-ben feltalált celluloid-filmre való fényképezést is figyelembe vesszük. Ez a találmány csakhamar lehetővé tette mozgófényképek rögzítését és nagy közönség előtt tetőzetten való reprodukálását. Sajtó, film, szőcs szerint valójában mai kultúránk leglényesebb tényezői. E három közül a fényképezés közvetve vagy közvetlenül a másik kettővel is bekapcsolódik. Hisz a modern nyomdatéchnika, másrészt a rádió (távolbalítás) sokszorosan összekapcsolódott a fényképezéssel. A mai életnek elengedhetetlen kelléke a fényképezés. Nincs az az eldugott fészek Mandzsuóban, vagy akár Kelet-Afrikában, amelynek ne lenne fényképezése. Alig el ma már olyan ember a földön, aki közvetve vagy közvetlenül ne került volna valamiféle kapcsolatba a fényképezéssel. A modern tudomány egyenesen elképzelhetetlen fényképezés nélkül. A fényképezés tette lehetővé Konrad Wilhelm Röntgen találmányának (1895) óriási tudományos és általános emberi értékét jelentő kihasználását is.

Ujabbán a németek el akarják vitatni a franciáktól a fényképezés felfedezésének dicsőségét. A németek szerint egy Schulze nevű német orvos már 1727-ben fényérzékenyített anyagot produkálta a camera obscura képét. Schulze azonban nem tudta a képét rögzíteni. A kép fény hatására csakhamar elbomlott, elmosódott. Ilyen módon az angolok is joggal követelhetnék maguknak a felfedezés dicsőségét. Hisz az angol Humphry Davy 1801-ben már fényérzékeny papírra mikrografiai képeket készített, de ezek nem voltak rögzíthetőek. A maradóan fénykép, illetve daguerrotyp, ahogy feltalálójára nevezték, kétségtelesen a francia Daguerretől és társától, Joseph Nicéphore Niépce-től, egy francia falusi tanítótól származik. Niépce a találmány sikert már nem élte meg, 1828-ban meghalt. Daguerre sok csalódáson esett át, míg a fényképezés igazi jelentőségét elismerték. 1837-ben közölte az első daguerrotypot. Az eredmény, különösen az anyagi, nem volt túlságosan kedvező. Két évvel később Daguerre beavatta Francois Arago-t, a híres fizikust, a francia akadémia tagját felfedezése titkába és egyuttal felajánlotta a találmányt a francia kormányának. Arago azonnal felismerte a találmány nagy horderejét és 1839 január 7-én részletesen ismertette az akadémiában. A még azon év júliusában hozott Daguerre-törvény Daguerrenak életfogytig 6000 frankos, Niépce fiának 4000 frankos évráradékot biztosított. Az egész kulturvilág hódolata és csodálata fogadta a daguerrotypiát. Csak a képzőművészek, különösen a festők és rajzolók tartották létalapjuk elleni támadásnak. Csakhamar megindult a céhszerű védekezőhadjárat: karrikatúrákkal, gúnyiratokkal és a nevelésszervezők mindenféle éles eszközzel. Hasztalan volt azonban minden kapálódzás, a daguerrotypizálás és a közel egy év múlva feltalált Talbot-féle eljárás végleg biztosították a fényképezés jövőjét.

Az első fényképportrék magától Daguerretől származnak. Hosszu percekig megvilágított, merev képek ezek. Híres portréját Lajos Fülöp királyról három percig kellett napfényben megvilágítani! Néhány év múlva Nadar, a kitűnő francia fotóművész léggömbből fényképezett és ezzel lerakta a manapság nagy szerephez jutott légifényképezés alapját. 1870-ben Párizs porosz megszállása idején a francia Niépce-örökös és Daguerre-örökös elnevezett léggömböket bocsátottak fel fényképezéssel. De mind a két léggömb szerencsétlen körülmények folytán a poroszok kezébe került. 1845-ben megjelent első fényképekkel illusztrált könyv. Svájcban 1854-ben bevezették a bűnözők fényképpel való nyilvántartását.

A fényképezés különösen fejlettebb fokán kitűnően használható művészi kifejezőeszköznek is bizonyult. Már az első fotografusok is hagytak ránk néhány, művészi szempontból kifogástalan képet. A múlt század második felében élt francia Nadar és angol Hill portréi még ma is kitűnőek. A későbbi fényképezők egyre inkább festői hatások alá kerültek, amikből aztán nem tudták kikerülni és így nem találhatták meg a fényképezés sajátos, a festéstől teljesen eltérő művészi formanyelvét. Innen magyarázható az állandóan felbukkanó törekvés „eredeti színek”-ben való fényképezésre. Holott a fényképezésnek éppen különös sajátossága, hogy egy elvonatkoztatott szürke-fekete tónu skálán érzékelteti a színeket. A művészi fényképezés stílusbeli felszabadítását a német Gropius körül kialakult Bauhaus-iskola vitte véghez.

— **Eltemették dr. Kerner Lajos táblai bírót.** Szombaton este hét órakor meghalt Clujon dr. Kerner Lajos táblabíró, akit Transylvania egyik legjobb ügyészének ismertek. Az impériumválasztás után a clujai ítélőtábla bírójává nevezték ki, akit tudása és jelleme miatt bírótársai és az ügyvédek egyaránt nagyrabecsültek. Néhány hónappal ezelőtt szivbaja annyira elhatalmasodott az ötvennyolc éves emberben, hogy többé vissza sem ment hivatalába. Hétfőn délután temették nagy részvét mellett a temető halottas kapujánál.

— **BATÓ LAJOS ELŐADASAI CLUJON.** Bató Lajos, a jeles zsidó történész és publicista ma, kedd délután 5 órakor a Wizo kulturdélutánján tart nagy érdeklődéssel várt előadást a Salom Klubban. Szerda este, ugyanakkor a Salom Klubban a cionista helyi csoportosítást tart előadást Bató Lajos, akinek minden előadása felejthetetlen élménye hallgatóságának.

— **Két éven belül rendszeres repülőközlekedés létesül az Egyesült Államok és Európa között?** Newyorkból jelentik: Az Eastern Air Lines légitársaság kijelentette, hogy Merrill és Lambie csodálatos teljesítménye alapján remélni lehet, miszerint két éven belül rendszeres repülőközlekedést lehet teremteni az Egyesült Államok és Európa között Newyork—Terra-Nova—London utirányval.

— **Hitközségi választás Bistritán.** A bistrítai orth. hitközség e hó 9-én tartotta meg rendes közgyűlését, melyen a következők lettek megválasztva: Hitközségi elnök: Dr. Eskeles Miksa ügyvéd, alelnök: Tabovits Samuel, pénztárhoz: Weinberger Aron, ellenőr: Hartmann Jakab. — A választmány tagjai: Rachmuth Izrael, Radó Lipót, Redlich Vilmos, Kahan Jechil, Rosenfeld Aron, Waldmann Mendel és Walzer József.

— **AZ INTELLEKTUÁLIS SZAKMUNKÁSOK IS A GAZDASÁGI NUMERUSZ KLAUZUSZ BEVEZETÉSÉT KÖVETELIK.** Bucurestiből jelentik: Az intellektuális szakmunkások szövetsége tegnap tartotta meg országos kongresszusát Bucurestiben. Az összes tagok részvételével szűkebb körűleg románosításának szükségességét hangsúlyozták. Ilyen értelmű határozati javaslatot fogadtak el, majd hódoló táviratot intéztek az uralkodóhoz.

— **Szántalpakokkal ellátott traktorok gyártására rendezkedett be a sztalingrádi traktorgyár.** Moszkvából jelentik: A sztalingrádi traktorgyár áttért a szántalpakokkal ellátott traktorok gyártására. A gyár, amely fennállása óta több, mint 200.000 traktort készített, ezúton 15.000 szántalpakokkal ellátott traktort fog piacra hozni.

Hazamir! CADUM kenőcsöt

Ha kiütésekben, különböző bőrbetegségeben szenved, ha pattanásai, karcolásai vannak, ha rovarok csípték meg és fél inféktiót, ne veszítsen időt! Használjon azonnal Cadum-kenőcsöt! Már másnap jelentős javulást fog észlelni. Enyhítésre, gyógyításra semmi sem jobb a Cadum-kenőcsnél. Annyira olcsó! Jó, ha állandóan kéznél van.

KÉRJEN CSAKIS VALÓDI CADUM-KENŐCSÖT!

— **Hazamir hangverseny Lugoja.** Lugoji zsidósága újra bebizonyítja, hogy zsidóságaért áldozatokat képes hozni. Ezúttal a Hazamir zsidó dalárdáról van szó, melynek programjához tartozik a liturgiai énekek mellett a zsidó népdal klutiválása is. Sajnos kitűnő karmesterük Barbu Filaret a Vidu kórusral és a conservatorium igazgatói teendőivel annyira el van foglalva, hogy a Hazamir vezetéséről kénytelen volt lemondani. A Hazamir elnöksége ezért meghívta a cernauti Schaten Igo professzort. A fiatal karmester május 11-én hangverseny keretében mutatkozott be a lugoji közönségnek. Az óségi palesztinai melódiák, az új Palesztina élet-erős dalai, a Halleuja Istendicsőségre pompásan bontakozott ki karmesteri pálcájának üteme alatt. Schaten professzor kitűnő pedagógusnak és nagyszerű karmesternek bizonyult, de mint kísérő is elsőrendű produkált. Az est kimagasló eseménye volt Marguerite Kozenn, a bécsi Népepera tagjának fellépte. Mielőtt Amerikába távozik régi ígéretét váltotta be, melyet Neumann Hugonének tett együttes palesztinai utjuk alkalmából és így jött le Lugoja. Kozenn asszony jól válogatta össze műsorát és sokoldalú tehetséget csillogtathatta. Tiberius Brediceanu doinait vérbéli román sem énekelhette volna szebben, viszont jiddis dalaiban évezredek melanchóliája és szenvedése rezdült meg. A héber nyelv zengzetességét mutatta be Tosca hatalmas áriájában. Az estnek áttűtő sikere volt és a Hazamir újra megbecsülést szerzett kifelé is a zsidó dalnak, a zsidó művészetnek, a zsidó szívós akarásnak. A Hazamir jól ismert szólistái Vogel Angela, Czitrom Géza és Walland Teodor újra tudásuk legjavát adták. (S. S.)

— **Bucuresti orvosai hír.** Dr. Weisz József főorvos megkezdte magánrendelését Bucuresti, Str. Jules Michelet 25. alatt (Bul. Take Ionescu) bel- és gyermekbeteggek részére. Telefon 2.99.68.

— **MA KEDDEN TRUMPELDOR ELŐADÁS A DAVILA SZÍNHÁZBAN.** Ma, kedden este 9 órakor a Davila Színházban előadásra kerül Szabó Imre daljátéka: Trumpeldor. A zsidó ujjáépítés e nemes, tragikus sorsu alakja életének érdekes és izgalmas mozzanatait mutatja be a színdarab, amelyen a legszebb ereci és diaszpórabeli héber és jiddis dalokat éneklő a kórus. Minden zsidó, akit az új Erec Jisrael megteremtésének küzdelmei és mélységes hangulata érdekel, aki szórakozni és egyben tanulni is akar, föltétlenül jöjjön el a sikeresnek ígérkő előadásra.

— **Rövid hírek mindenünnen.** A Regina Maria torpedóromboló Spiththeadbe érkezett, ahol résztvesz a hajóparádén. — A gdyniai kikötőbe tegnap megérkezett a lengyel haditengerészet újabb egysége, az Angliában készült Grom torpedóromboló. — A lengyelországi Wilno környéki Braslavban tíz pusztított el 50 házat, köztük több áruuraktárt. Alkár 400.000 zlotyra becsülik. — Az angol uralkodópar Windsorban töltötte a weekendet, ahol a tömeg lelkes ünneplésben részesítette őket.

— **Május 15-én megnyit Balamaren-Nagybányán Románia legkellemebb klímájú D.R Wagner-Sanatoriuma.** Elsőrendű konyha. Napi ellátás 3-szori étkezéssel — kiszolgálás — világitás és takarítással — a szoba felfése szerint személyenként 200—240 Lei. Két heti díj előre fizetendő. Junius 1-én megnyílik a modern vizgyógyintézete is.

— **A clujai Zsidó Nőegylet „tarka majálisa”.** A clujai Zsidó Nőegylet a napokban „tarka-baraka majális” rendez a Napközi Otthon javára. A műsor kimagasló száma Blau Arienne eredeti tárca lesz. Sok meglepetés és ajándék a gyermekeknek! A kedvesnek ígérkő majálisra sokan készülnek eljönni.

Holnap, szerdán és csütörtökön! CSAK KÉT NAPIG!

a Royal slágermozgóban

SABRA

A szerelem, hősiesség és önfeláldozás gyönyörű eposza. Főszerepekben a telavivi „Habima” Nemzeti Színház kiváló művészei. A mindvégig lebilincselé cselekmény az Erec legfestőibb tájain játszódik. Csodaszép héber dalok és zsidó melódiák. Román és magyar feliratok! Keigészítő műsorok: 1. Szokolov beszéde a zsidósághoz. 2. Purim az Erecben. 3. A telavivi Makabkiád és az Angol koronázási ünnepségek legelső valódi filmje.

Előadások: 3, 5, 7 és 9 óraker. Jegylovétel délelőtt is!

Szervezetbelieknek jelentős kedvezmény!

Ma, kedden utoljára: Uj EMBEREK. Harry Baur és Signoret nagyszerű filmje. Claude Farrère világhírű regénye után rendezte Marcel L'Herbier.

— **Több, mint tizenhárom milliárd lírába került Abesszínia meghódítása.** Rómából jelentik: Ma délelőtt közzétették az 1934—35 és 1935—36 költségvetési évek egyenlegét, amiből kiténik, hogy Abesszínia meghódítása kb. 13 milliárd 111.500.000 lírába került.

— **Eljegyzés.** Eskeles Erna Bistrita és Klein Géza Sighet, jegyesek.

— **Időprognózis.** Csökkenő légnymás, többnyire derült ég, enyhe keleti szél, változóan hőmérséklet, esőre hajló irányzat az ország déli részeiben. Ma délben a fővárosban 26 fok meleget mértek.

— **Keller Vera konferenciái beszámolója a timisoarai-temesvári Wizoban.** Szerdán, május 5-én a Zsidó Kulturothonban tartott Wizo-összejövetelen Keller Vera, a timisoarai csoport alelnöknője tartott nívós beszámolót az oradeai cionista és Wizo konferenciáról. A beszámoló pontosan visszatükrözte minden részletében a konferencia mozzanatait és szellemes, színes, szórakoztató előadásával Keller Vera mindvégig lenyűgözte hallgatóit. Az előadó pontosan regisztrálta egy cionista, mint a Wizo-konferencián elhangzott referátumokat és az azokat követő vitát. Előadás után a Wizo-asszonyok melegen ünnepték Keller Verát.

Baia-Băița. Kérő gyógyfürdő

május 15-én megnyit és május 22-től kezdve Meisterné vezetése és rabbifelügyelet mellett

rituális kóser konyhát

helyez üzembe.

Cukorbajosok!

A külföldön is elismert

Dr. Senftner-féle diabetikus kenyér és liszt, továbbá mindenféle tészták

Clujon, Str. Iorga 11. szám alatt a Diabel romániai főlerakatánál kaphatók. Kérjen ismertetőt. Vidékre postai szétküldés.

— **Széfer Tóra avatás.** Sövnöt ünnepének első napján a clujai ortodox zsidó nagytetemplomban lelketemelő ünnepség zajlott le. A Tóra önnepén Szentirást avattak baldachin alatt a templom udvarán. A „széfer tórat” Adler Sámuel, a hitközségnek több ízben volt elnöke és neje ajándékozta. Az avatás ünnepsége alkalmából a templom zsufolóság megtelt hívekkel. Muszaf ima közben az új tórat a frigsyek-renyben levőkkel együtt a bársony baldachin alá hozták, ahol Gláser Akiba főrabbi lelkes és mélyenjáró prédikációjában méltatta az adományozó Adler-családot és a Tóra ajándékozás tényének vallási jelentőségét. Az avatás előtt és utána is Weisz Izidor főkantor és kórusa zsoltárokat énekeltek.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Ősszel mi következünk sorra — mondotta Vaida bucaresti beszédében

A volt miniszterelnök együttműködésre hívta fel Mihalachet
Maniu Titulescuval tárgyalta Cap-Martinben

Bucuresti, május 17. (Az Uj Kelet tud.) A politikai élet alaposan beharangozott és nagy érdeklődéssel várt eseménye Vaida Sándor ma délelőtti beszéde volt. Vaida napok óta a fővárosban tartózkodik és sorozatosan tárgyalta a különböző politikai pártok exponenseivel. Így többek között tanácskozott a cuzisták egyik bizalmi emberével és George Vaitoiannu tábornokkal, a gheorghista liberálisok alelnökével. Miután Vaida erőfeszítései szemmel láthatóan arra irányulnak, hogy a maga vezetése alatt kormányképes együttműködést hozzon létre a különböző jobboldali frakciók között, (a vasgárdát, kivéve, mely utóbb eltávolodott Vaidától), azért várták külön érdeklődéssel a volt miniszterelnök beszédét, mert ebből remélték megtudni, hogy Vaida ide vonatkozó kísérletei milyen mérésekben jártak eredménnyel.

Ki következik a liberálisok után?

Vaida Sándor, anélkül, hogy részletekbe belement volna, hangsúlyozta, hogy az országban oly erőteljes nacionalista áramlatot nem lehet figyelmen kívül hagyni, a kormányutódlás kérdésének megoldásánál. Más szóval Vaida szerint csak jobboldali színezetű kormány következhetik a liberálisok után és miután a numerusz valahányszor a maga mérsékelt beállítottságával a legkormányképesebb jobboldalibb programot képviseli, Vaida párthívei kétségtelen optimizmussal hallgatták vezérük expozícióját. Ezt csak a Mihalache felé tett barátságos meghívás kötötte le valamennyire, mert ebből kiolvashatták, hogy felsőbb helyen nem szívesen tekintenek el a kormányváltás megoldásának a nemzeti parasztpárttól. A gyűlés után az újságírók előtt egyes vaidista vezetők teljes határozottsággal jelentették ki, hogy ősszel, a liberális kormány távozásának valószínű időpontja alkalmával Vaida fog Tatarescu örökébe lépni.

Mihalache ugyancsak beszédet mondott tegnap Cămpulungban és a kormányutódlás kérdésével kapcsolatosan a logika és a

Mint egy vasabroncs

a mell
körül

gy érzi a légzésnél az érelmeszesedésben szenvedő. A szédülési esetek, fülzúgások, stb. mellett a légzési nehézségek a 40 éven felüli kornál már az érelmeszesedés jelenlétét is jelentik.

Az egyetlen gyógyszer, amely ezen betegség összes tünetaira erősen hatással van a Dr. Mladejowsky-féle Sklerosyrup.

Sklerosyrup oldja a vérerekben a mézsavat.

Ilyen módon a vérkeringés újra normális lesz, a szív nyugodtan tovább dolgozhat és sorjában eltűnnek az érelmeszesedés minden tünetei.

Diabetikusok Sklerosyrup „D”-t vesznek, mely cukor nélkül készült. Kapható minden gyógyszerárterében és drogériában.

dolgok normális fejlődése alapján a nemzeti parasztpártot jelölte meg a liberálisok utódjának, mint olyant, amely a községi és megyei választások során az ellenzéki pártok közül a legnépszerűbbnek bizonyult.

A közeljövő fogja megmutatni, hogy a két optimizmus közül melyik bizonyul indokoltnak. Az eseményekről az alábbi tudósításuk számol be:

Vaida Sándor pártjának megyei tagozati vezetői előtt mondotta el ma délelőtti beszédét. Jelen voltak az összes volt miniszterek: Mirto, Ioanțescu, Voicu Nițescu, Tilea, Periețeanu, Anghelescu, M. Serban és a többiek. Bevezetésében Vaida az uralkodót méltatta, aki a nemzeti szolidaritást és Nagy-Romániát jelképezi, majd azokról a hírekről beszélt, amelyeket Mária királyné betegségével kapcsolatosan terjesztettek el néhány nappal ezelőtt az egész országban. Kijelentette, hogy Mária királyné egy nappal ezelőtt audiencián fogadta és bár a királyné betegsége folytán nagyon szenved, behatóan és melegen érdeklődött az ország bajai, de örömei iránt is.

— Azért jöttem a fővárosba — folytatta beszédét Vaida, — hogy megkezdjem tevékenységemet a nacionalista erők csoportosítása érdekében. Pillanatnyilag csak elégedett lehetek, mert úgy a kormány, mint a többi politikai pártok az általam megvont irányvonalat, a nacionalista vonalat követik. Azokat az intézkedéseket, amelyeket ma a kormány foganatosít, a Frontul Romanesc két évvel ezelőtt sürgette, annak bizonyítékul,

hogy a nacionalizmus ma az egyedüli élő valóság az országban. Ami a nemzeti parasztpártot illeti, kétségtelen, hogy Mihalache igen nehéz helyzetben van. Előbb-utóbb kényyszerülve lesz közeledést keresni szervezetünkhez. Ide is kell jönnie, hogy velünk vállatvetve harcoljon az ország javáért. A külpolitikában Lengyelország és Jugoszlávia példája szerint Romániának is függetlenségre kell törekednie. En mindenesetre Románia nagy szövetségi mellé állók. Minden erőnkkel meg kell feszítenünk, hogy megfelelően felfegyverkezünk és egyidejűleg igyekeznünk kell szövetségi, vagy legalább is megmentőadási szerződéseket kötnünk mindenkivel.

Vaida ezután áttért a kormányutódlás problémájára, amelyről a következőket mondotta:

— Öfelsége, a király rendelkezésére állunk. A román nemzet bennünket akar. Ősszel a mi sorunk következik.

Maniu Titulescuval találkozott

A Tempo szerint Maniu bécsi tartózkodása alatt tárgyalta Schuschnigg kancellárral és Hodzsa Milan csehszlovák miniszterelnökkel. Franciaországban a volt miniszterelnök találkozni fog Tardieuval és Herriotval. E hónap végén Maniu Olaszországba megy és ott érintkezésbe lép Mussolinival.

Monte Carlo, május 17. Maniu Gyula tegnap délután Cap Martinba érkezett, ahol Titulescu üdül. A Havas, amely ezt a hírt közli, még hozzát teszi, hogy Maniu Titulescu meghívására érkezett a francia városkába, ahol néhány napot tölt, Maniu tegnap együtt költötte el vacsoráját Titulescuval.

Negrin dr. lett az új spanyol kormány miniszterelnöke

Az új spanyol miniszterelnök a szocialista párt egyik vezetőgyénisége és Caballero volt pénzügyminisztere

A valenciai spanyol kormány miniszterelnöke: Largo Caballero még a szombati nap folyamán benyújtotta a maga és kormánya lemondását. Azana köztársasági elnök megkezdte a tárgyalásokat a politikai helyzet tisztázására. Hír szerint a lemondás oka, hogy a közhangulat egy erősebb alapokon nyugvó kormányt szeretne az ügyek élén látni, másrészt azonban a katalán események is nagyban hozzájárultak a Caballero kormány meggyengítéséhez. Mindennek ellenére Azana elnök a politikai pártvezérek meghallgatása után, Caballeronak adott megbízatást a kormány megalkotására.

A késő délutáni órákban Valenciából azt jelentették, hogy Caballero visszaadta kormányalakítási megbízatását.

Valenciai jelentés szerint Azana köztársasági elnök Negrin dr.-t, a Caballero kormány pénzügyminiszterét bízta meg kormányalakítással. Negrin dr. a szocialista párt mérsékelt szárnyához tartozik. Ugy hiszik, hogy Negrin rá fogja venni Del Vayot, hogy a külügyi tárcát tovább is, megtartsa. A hadügyi tárcát vezetésével az új miniszterelnök Indalecio Prietot, a mérsékelt szocialistapárt vezérét bízta meg.

A harcstereken lényegesebb esemény nem történt.

Nem mernek vallani a tanúk Bratu merénylőinek perében

BUCURESTI, május 17. Lapunk ma helyén közöljük, hogy a iasi hadbírósa megkezdte Bratu professor merénylőinek tárgyalását. A kihallgatott három vádló tagadja a terhére rótt bűncselekményt és mindhárom alibit igyekezik bizonyítani. Egyikük éppenséggel azt állítja, hogy nem is ismeri Bratut. A fegyverekre vonatkozólag, amelyeket náluk találtak, azt állítják, hogy azok a cserkész felszerelésükhez tartoznak. Stranga pedig azt mondta, hogy a tőle elkobozott revolvert a vaton találta. Ezután a tanukat hallgatták ki. Vicol irodai altiszt 40—50 lépésmértő követte Bratut, amikor hallotta a rektor segélykiáltásait. Látott két embert futni de mire odaért, már Bratu vértócsában feküdt. Tíz percig senkiesem közeledett a merénylet színhelyére. Mania Ignat éves tanu rendkívül izgatott és zavartan viselkedik. A királyi ügyész kifejezést az abbéli hitének, hogy a tanut megfélemlítették. A tanu azonban rendkívül bizonytalanul vall és vallomása közben sirva fakad. Radovici tanu sem tudott pontos adatokkal szolgálni.

Felmentette az esküdtszék az emberöléssel vádolt gazdálkodót

Cluj-Kolozsvár, május 17. Az esküdtszék ma délután félkettőkor kezdte tárgyalni Muresan Gavril, Bozs kolozsmegei községi illetőségű parasztember ügyét, aki 1936. év októberében megölte Tanta Vasilet, aki ugyanabban a faluban gazdálkodó volt.

Az ügy előzményeiről a bírósági tárgyaláson a következők derültek ki: Tanta Vasile módos gazda, akinek több gyermeke is volt. Văscan Susana kedvéért elkergette feleségét. Később azonban mégis jobbnak látta feleségével kibékülni és Muresant rávette, vegye magához Văscan Susanat. Muresan magához is vette a lányt, sőt el is akarta venni feleségül. Ez azonban nem tetszett Tantanak, aki többször megfenyegette Muresant, hogy mondjon le erről a szándékáról. Mikor már látta, hogy Muresan csak kitarthat házassági terve mellett, késsel ment el hozzájuk, hogy akaratát keresztülvigye.

Muresan azonban botot kapott és ezzel fejbeütötte Tantat, aki rögtön meghalt.

Ciugudeanu ügyész jól felépített vádbeszédben azt bizonyítja, hogy a vádlott nem önvédelemből, hanem erős felindulás folytán követte el tettet, Saragea védőügyvéd pedig az önvédelmet hangoztatja.

Az ügyész 1 naptól 5 évig terjedő büntetést kér, a védő pedig felmentést.

Ezután vonult vissza az esküdtszék és a következő verdiktet hirdette ki:

Muresan Gavril vádlott önvédelemből ölte meg Tanta Vasilet és nem bűnös emberölésben.

Az esküdtszék verdiktjének alapján a bíróság jogos önvédelem címén a vádlottat felmentette.

LEGUJABB SPORT

Román egyetemi válogatott—Magyar főiskolai válogatott 3:1 (2:0)

Bucuresti, május 17. Kétezer néző jelenlétben zajlott le ma Bucurestiben a román és magyar főiskolai válogatott csapatok mérkőzése, amely a román együttes megérdemelt győzelmével végződött. A mérkőzés első gólját az első félidő 20. percében Szaniszló J. jeli, majd a 28. percben Gica Popescu kettőszemélyes góljával a román gólok számát. Szünet után a 14. percben Gonău révén érik el egyetlen góljukat a magyarok, mire a 36. percben Popescu 3:1-re állítja be a végeredményt. A román csapatból Popescu, Ploesteanu és Szaniszló, a magyar együttesből Németh, Totu és Gonda tüntek ki, Bíró dr Rusu.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. Társaság Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefonszám: 8-61.

OROSZULAI

Héber szótárak

Mannheim—Grosz: Héber-magyar szótár

az első modern teljes héber-magyar szótár rövid nyelvtannal, 628 oldal, kb. 20.000 címszóval díszes kötésben 300 lej, fűzve 200 lej.

Mannheim: Magyar-héber szótár

modern magyar-ujhéber szótár, 300 oldal, 15.000 szó 120 lej. Kapható az

Uj Kelet kiadóhivatalában

Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Taxa post-plătite in m. No. 224713/8

10. Telefon: Havonta 110, évre 600, Havonta 12, eg. detések díjsz. KELET" a zsidóság egy. ja. Cikkeink. forrás megjel.

Vég

Három s

binet végleges

vezeti a minis-

ügyi és gazd-

Külügyminisz-

mány volt m-

mi miniszter:

belügyi: Luga-

egészségügyi:

Iride, közmun-

ner de los Bi-

miniszterek:

három szocia-

köztársasági

uniópárti, egy-

baszk függetl-

A Havas r-

madridi lapok

domásul a N-

Az El Liberal

ta (anarchist-

ve a kabinet-

amely minden

megnyerése é-

a válság kiro-

Méltatja a la-

szakszervezet

volmaradását

megállapítja,

oldáshoz foly-

csak a köztár-

de az idegen

nyerni. A Ca-

organuma ny-

Az egész világ

kormány meg-

a spanyol pró-

sege befejeze

A Havas je-

mányerők új

larnál, valami

vő Penaten k-

Bilbaói kor-

társasági csap-

előnyomultak

ben, ami álta-

rezték meg a

dásai Mungia

Alto Rionál

dult ellentáma

Sp

fr

Bordeauxi

lett egy spar

A gép orosz

ülő két tiszt

parvidék felü

őket, de elté

hogy azonnal

országba. A

Bayonneból j

resztül ezer s

ide Bilbaóbol

érkezett jelen

pedóromboló

spanyol part

tegyen.

Gibraltár,

ember jelenlé

nepélyes kere

cirkáló két sz

A felkelők

ből, hogy Bis